

OPERA SNG V LJUBLJANI

UMBERTO GIORDANO

A N D R E
C H E N I E R

GLEBALIŠKI LIST št. 1 — 1957-58

42110

42110
+

PREMIERA DNE 27. OKTOBRA 1957

Umberto Giordano

ANDRE CHENIERDRAMA IZ FRANCOŠKE REVOLUCIJE
V STIRIH SLIKAH

Besedilo napisal:
Lutgi Uha

Prevodil:
Nika Sirtol

Dirkenti:
Bada Simoniti

Režiser:
Ciril Debevec

Scenograf:
akad. slikar
Marjan Pilberšek

Koreograf:
Zborovodja:
Jože Hanc
Slavko Erben

Kostumograf:
Mija Jarčeva in
M. Količeva

Odrski mojster:
Celestin Saucin

Sazvovaljiva:
Anton Držar

Inscipienti:
Milan Bišev

Izdajava kostumov:
Gledališka krojačnica pod vodstvom
Cvete Galetove in
Slavka Taneka

Maške in tančije:
Janez Sirtol in
Emilija Saucinova

André Chénier . . . . . Attilio Planinšek

Charles Gérard . . . . . Simeon Car
Samo Smerkolj

Madeleine de Coigny . . . . . Vilma Bukovčeva
Hilda Hölzlova

Mulatka Bersi . . . . . Božena Gavakova
Vanda Zlherlova

Grofica Coigny . . . . . Bogdana Stritarjeva
Mila Kogejeva

Madlon . . . . . Elza Karlovčeva

Roucher . . . . . Friderik Lupša

Pesnik Fléville . . . . . Marcel Ostaševski
Franc Langus

Tinville, javni tožilec . . . . . Anton Prus

Sansculote Mathieu, im.
Populos . . . . . Ladko Korošec

Incroyable . . . . . Slavko Strukelj

Opat, pesnik . . . . . Drago Čuden
Gašper Dermota

Schmidt, ječar v Saint
Lazzareu . . . . . Ivo Anžlovar

Majordomus . . . . . Vladimir Dolničar

Dumas . . . . . Vekoslav Janko

Dame, gospodje, lakaji, hišne. — Meščani,
sansculoti, carmagnolke, narodni gardisti, mer-
veilleuse, incroyabil, predstavniki ljudstva, sod-
niki, obsojenci, stari Gérard itd.

P.O. 1754/1957

Ciril Debevec:

UMBERTO GIORDANO: ANDRE CHENIER

ČAS IN OKOLJE

Snov za to glasbeno dramo »z zgodovinskim ozadjem« je zajeta iz enega najbolj burnih obdobij ne samo francoske, temveč zgodovine človeštva sploh, namreč iz dobe francoske revolucije. To je doba v razkošju in razvratu živečega plemstva in klera in doba bednega in lačnega ljudstva; doba v samopašnosti uživajočega in v nasladah valjajočega se prvega in drugega stanu in doba prebujajočega se tretjega stanu — meščanstva; doba, v kateri so padale kronane glave in glave visokih dvorjanov, glave zločincev, pa tudi glave učenjakov in umetnikov, glave morilcev, pa tudi glave nedolžnih in navsezadnje — tudi glave najbolj divjih revolucionarjev — Dantona in Robespierrea...

Ogenj zadržanih, a zdaj z vso borbenostjo razplamtelih strasti je bruhnil z vso silo na dan in požiral s svojimi krvavimi zublji neusmiljeno vse, kar se mu je postavilo na pot: gradove, palače in dvorce, naselja in koče pa tudi nešteta človeška življenja. Gesla: »Svoboda, enakost in bratstvo!« so se bleščala in so odmevala po vseh krajih, razjarjena množica je lačna, strgana in pijana prepevala pesmi revolucije, Marseljezo in »Ča ira«, plesala Carmagnolo, se izživljala v krikih: »Na smrt!« — »Na laterno!« in »Na kandalaber!«, vohuni Incroyabli so opravljali svoj pošastni posel, voziček »mali košek« je naprenehoma vozil obsojence na morišče, krvnikom so od napora otrpnile roke, na tisoče tilnikov pa je bliskoma padala težka sekira, znamenito orodje človekoljubnega doktorja Guillotina.

Pariz se je kopal v krvi...

SNOV, VSEBINA IN LIBRETO

Naravno je, da se v takih nenavadnih in prevratnih časih dogajajo stvari, ki ne nudijo bogastva in izobilja snovi samo za stvarni zgodovinski opis, temveč nenavadno izpodbujejo in vznemirjajo tudi umetniško fantazijo in ustvarjalnost. Izmed množice književnih oblikovalcev te svet pretresujoče epohe naj omenim samo imena kakor Hugo, Gauthier, brata Goncourt, Rolland, Büchner in druge.

Pobudo in osnovo za vsebino oziroma besedilo naše opere je dala avtorju-libretistu dejanska zgodba, ki jo je doživel in s tragičnim koncem končal francoski pesnik André Chénier. (Rojen v Carigradu, se je šolal v znameniti vojaški visoki šoli v Parizu v St. Cyru, bil najprej velik in goreč pobornik revolucije, se hrabro boril zanjo na različnih bojiščih, bodril in dvigal s svojo pesmijo pogum in navdušenje, pozneje, v času nesmiselnega prelivanja krvi, pa je začel miriti strasti, pristopil k stranki Zmernežev (Feuillanti), se z zagovarjanjem kralja zameril zagriženim jakobincem, ki so ga prijeli, ga obtožili izdajstva in ga obsodili na smrt. Padel je, star 31 let, pod giljotino l. 1794. Kot pesnik je bil čustven, iskren, romantično zanosen pa tudi

lirično mehak in sanjav. Saint Beuve ga je imenoval »lirični Walter Scott v Franciji« in tudi Puškin ga je visoko cenil.

Okrog te zgodovinsko resnične osnove je spisal naš avtor napeto in romantično razgibano zgodbo, ki ima vse pogoje za prvovrsten operni tekst.

Delo je razdeljeno na štiri slike.

V prvi sliki smo (leta 1789 na večer pred izbruhom revolucije) nekje na deželi na gradiču grofice de Coigny. Na bleščečo večerno zabavo sprejema gostiteljica odlične in gizdave goste, med njimi tudi pesnike in glasbenike, med katerimi je tudi mladi poet André Chénier. Splošno razigrano razpoloženje družbe pa zmoti ravno on, ko izzvan po zasmehujočem večerju lepe in mlade groficihne hčerke Madeleine improvizira pesem, v kateri ostro opominja in graja življenje visoke družbe, ki pozablja na bedo preprostega ljudstva, na dobroto in na srce. Ogorčenje in preplah dosežeta vrhunec, ko groficih komorni sluga Gérard na čelu lačne množice vdere v grad in nasilno prekine plesno zabavo. Razburjena grofica ukaže raztrgance odgnati, gostje pa s strahom in v slutnji novih dogodkov nadaljujejo z započeto gavoto.

Druga slika se godi že leta 1794. Chénieru zaupa njegov prijatelj Roucher, da je že osumljen in da je zato najbolje, če pravočasno pobegne. Chénieru pa se beg z ene strani upira, z druge strani pa ga zadržujejo iskrena in nujna pisma neznanke, ki se na skrivnem sestanku z njim razodene za Madeleino.

Izpoved nesrečnega dekleta, ki je ostala sama na svetu — mater so ji ubili in grad požgali — gane mehko srce mladostnega poeta, da ji v zanosni besedi obljubi svojo zaščito, svojo ljubezen in vdano zvestobo. V tem pa ju zaloti Gérard, ki je postal medtem ugleden funkcionar revolucije in v svoji davni in blazni strasti do Madeleine čuti v Chénieru nevarnega tekmeca. Besno ju napade, Chénier ga v dvoboju rani, Madeleini pa se posreči s pomočjo Rochera uiti. Množica zahteva rjoveč maščevanje za ranjenega Gérarda.

V tretji sliki smo že v razpravni dvorani »Odbora za javno blaginjo«. Na poziv sanskilotu Mathieuja in poslanca Gérarda darujejo žene denar in dragulje za vojsko in domovino. Še vedno v brezumnem zagonu za Madeleino je dal Gérard prijeti Chéniera in ga obtožil izdajstva. Incroyable mu zlobno prišepetava, da bo z aretacijo Chéniera še najbolj zanesljivo prišel tudi do Madeleine, ker bo prišla za njim, kar se tudi resnično zgodi. Ob pogledu in spričo bližine ljubljene žene ji Gérard v neobrzdanim izbruhu izpove svojo viharno strast, zahtevajoč jo vso in popolnoma samo zase. Ko pa mu Madeleine skrušeno in vdano izjavi, da je pripravljena tudi na to žrtev, samo da reši Chénieru življenje, se v Gérardu spričo take ljubezni zbudi nenadoma človek, skesa se svojega dejanja, skuša ga pri sodišču popraviti — toda na žalost je že prepozno. Javni tožilec in senzacije željna množica terjata svoje in Chéniera obsodijo — kljub njegovemu zagovoru — na smrt.

Četrta slika nas povede v ječo. Chénier piše svoje poslovilno pismo. Madeleine pa podkupi ječarja, da zamenja imeni oseb in da tako lahko stopi na mesto neke ženske, ki je obsojena na smrt.

Ob prvem svitu se André in Madeleine v predsmrtnem veličastnem zanosu poslovita od sveta in v ljubezni zmagovito nastopita pot na morišče — pod giljotino.

Giacomo Illica, ki je že toliko svetovno znanim operam (zlasti Puccinijevim) izdatno pomagal do uspeha, je znal tudi to gradivo

Režiser **CIRIL DEBEVEC**
je na novo zrežiral uprizoritev
opere »*André Chénier*«

odlično operno-dramaturško prikrojiti. Dejanje je jasno in zgoščeno, dramatična napetost se menja z liričnimi izlivi, kontrasti so živi, značaji oseb so ostro začrtani in močni, zlasti pa je v besedilu polno prekrasnih možnosti za glasbeno navdahnjenje, iznadljivost in obdelavo.

KOMPONIST IN GLASBA

Teh nenavadnih možnosti se je komponist v najvišji meri tudi poslužil.

Umberto Giordano (rojen 1867 v Foggi) je študiral najprej v Neaplju, pozneje pa v Milanu, kjer se je seznanil z Verdijem, od katerega se je naučil verjetno tudi največ tehnike operne kompozicije. V Milanu je skomponiral tudi opero »*Chénier*«, katere premiera je bila na Scali 1896 (torej istega leta kakor »*La Bohème*«). Od njegove deseterice oper sta se do danes z uspehom obdržala na svetovnih odrih v glavnem samo »*Chénier*« in deloma tudi »*Fedora*«. Kot zastopnik veristične struje ima poleg velikega tehničnega znanja izreden smisel za scenično učinkovitost, velik dar za razpoložensko opisovalnost in slikovitost, za bogato melodičnost, strastno zanesenost ali otožno sanjavoost. Tudi pri ostrejši kritiki je cenjen kot prvovrsten instrumentator.

ZBOR IN BALET

Zboru sta posvetila avtorja v tej operi posebno odgovorno, pomembno in težko nalogo. Predstavljati mora namreč vse tisto, kar smo o množici povedali v prvem odstavku teh zapiskov, z drugo besedo: ostvariti bi moral na odru tisto, čemur pravimo na kratko, okolje in atmosfera. (Da imajo seveda v takih operah velika gledališča osemdeset pa tudi do sto izvežbanih zborovskih pevcev na razpolago, to so — in bodo najbrž tudi ostali — za nas samo zanimivi podatki in daljne sanje).

Balet ima v tem delu samostojno razmeroma malo opravka. Nastopi samo dvakrat v prvi sliki, in sicer v plesu pastirčki (po vzorcu tedanjega pojmovanja) in v zaključni gavoti (za kar pa nam tudi manjka seveda primerne razkošja v kostumih in opremi).

SCENA IN KOSTUMI

Estetski nazori nas vodijo (oziroma mene osebno), ekonomski oziraj pa nas (oziroma upravo) naravnost silijo, da se čedalje bolj poslužujemo čim cenejših sceničnih sredstev. Odločili smo se torej za stalno osnovo (hitre in nekomplimirane spremembe), za zavese, za čim bolj smiselno razčlenbo prostora, za zgovorno naznačbo s preprostimi, a značilnimi dekoracijskimi zastavki in za primerno, vsakokratnemu dogajanju ustrezno razsvetljavo.

(Ponatis iz Gled. lista SNG v Mariboru, sezona 1955-56, št. 14)

U M B E R T O G I O R D A N O

Opernega skladatelja Umberta Giordana štejejo poleg Puccinija med največje gledališke tehnike italijanske veristične šole. V njegovih delih se vse zgoščuje z izredno preračunanostjo v dramatičnem učinku. »Dramatski glasbenik mora poslušati tudi z očmi«, je zapisal Nietzsche. Giordano posluša skoraj vedno samo z očmi. Njegova glasba živi malone vedno samo za sceno in v sceni. Pri njem je vse natanko preračunano, vsaka stvar je na pravem mestu in vedno presenetljivo dobro pogodi vsa nastrojenja. Glasbene kvalitete skladatelja Giordana pa vsekakor niso iste veljave, kakor so njegove odrske. Hladnejši in treznejši je od svojega sovrstnika Puccinija. Giordanova melodika se izgubi, če jo primerjamo v invenciji in prepričevalnosti s Puccinijev. Močan in spreten pa je v instrumentaciji. V partituro opere »André Chénier« je vnesel neizpremenjene francoske revolucijske pesmi »Ça ira«, »Carmagnole« in »Marseillaise«, ker jih potrebuje za slikanje okolja in povečanje odrskega učinka. V splošnem je njegova glasba opisovalnega značaja in večkrat običajna v sredstvih in domislekih, v njenem celotnem nastrojenju pa prevladuje zanosita sanjavnost in elegičnost. Giordanove opere so priljubljene v repertoarjih svetovnih gledališč bolj zaradi tehnične spretnosti in scenične zrelosti kakor zaradi glasbeno umetniške veljave. Od njegovih desetih oper sta najbolj znani »Fedora« in »André Chénier«. V »Fedori« je nastopil pri premieri v Milanu v glavni tenorski vlogi Enrico Caruso, ki je prav s tem nastopom začel slavno pot svojih velikih pevskih uspehov.

Umberto Giordano se je rodil 26. avgusta leta 1867 v Foggiji. Glasbene nauke je dovršil na neapeljskem konservatoriju pri učitelju Paulu Sarrao. Z Verdijem je živel v tesnih prijateljskih stikih, ki so prav gotovo veliko doprinesli k vzgoji in izpopolnitvi Giordanove odrske tehnike. Verdi sam je Giordana visoko cenil. Giordano je živel v Milanu bohemsko življenje in v tistih časih je zložil v baraki nekoga kamnoseka opero »André Chénier«, ki je doživela svojo krstno predstavo 1. 1896 na milanski Scalji (istega leta kakor Puccinijeva »Bohème«). Libreto za »André Chéniera« je napisal znani Puccinijev libretist Luigi Illica.

Giordanove opere so: Mala vita (1892), Kraljica Diaz (1894), André Chénier (1896), Fedora (1893), Siberia (1903), Marcella (1907), Madame Sans Gène (krstna predstava na newyorški Metropolitaniki 1. 1915), Jupiter v Pompejih (1931), Okrutna šala (1925) in njegova zadnja opera Kralj. Mimo teh celovečernih oper je Giordano napisal nekaj verističnih enodejank.

Giordano je umrl 12. novembra 1948.

Skladatelj
UMBERTO
GIORDANO
(1867—1948)

DIRIGENT FAUSTO CLEVA O GIORDANU

»Če hočete razumeti 'Chéniera', morate imeti toplo, čuteče srce, bita morate romantik s pesniško dušo« je dejal Fausto Cleva in se presedel na stolu v svojem stanovanju v Manhattanu. »Najvažnejša beseda v tem stavku je 'romantik', kajti opera 'André Chénier' je delo, ki je nastalo v poznem devetnajstem stoletju«.

Sedemnajstletni Cleva je bil leta 1919 pomožni dirigent v Teatro Carcano v Milanu. Milanska Scala je bila tedaj zaprta. Tega leta se je seznanil z Giordanom. Cleva nam takole pripoveduje o njunem srečanju:

»Sedel sem za klavirjem pri vaji za 'Siberio'. To je bila ena od Giordanovih oper, ki so sledile 'Chénieru'. Dela popreje nisem poznal in tudi partiture nisem še videl, ker sem se bil branil prevzeti vodstvo te vaje. Ko sem tako prvič sedel pred partituro in se nisem držal tempa, ki ga je skladatelj zahteval, sem nenaadoma začul vzklik. Bil je Giordano. Na ne preveč prijazen način, — kajti bil je ognjevit in temperamenten mož, — je zahteval drugega dirigenta. Skladatelju so željo izpolnili in moral sem oditi domov.«

Dva meseca pozneje je Cleva dirigiral »Chéniera« v istem gledališču. Ob koncu drugega dejanja je Giordano potrkal na vrata dirigentove oblačilnice. »Kako čudovito!« je vzklikal. »Chéniera« sem napisal, ko sem bil še mlad. Zdaj pa sem čul dirigirati vas, ki ste moje delo prepoznali s svojo mladostjo in zdaj se mi, da sem postal znova mlad, kakor sem bil tedaj.«

»Bil sem presenečen«, je dejal Cleva »in sem za hip pozabil zapreti usta. Nato pa sem prišel k sebi in sem mu povedal, da sem jaz oni dirigent, ki ga je pred dvema mesecema ukazal odstraniti z vaje za »Siberio«. »Ne«, je vzkliknil Giordano. »Pa čeprav! Izpremenil sem

Dirigent RADO SIMONITI
je ponovno glasbeno pripravil
našo uprizoritev opere
»André Chénier«

svoje mnenje! — Tedaj se je začelo najino prijateljstvo, ki je trajalo več let.

»Opera ‚André Chénier‘ je vrec romantičnega navdihnjenja«, je omenil Cleva, ko je poudarjal Giordanovo večjo sorodnost s Cileo kakor pa s Puccinijem, Mascagnijem in z drugimi veristi. Giordano kot popoln romantičnik ni n. pr. uporabil v partituri opere ‚André Chénier‘ nikakršnih znakov tonovskega načina. Zaman boste iskali tod višajev in nižajev. Giordano enostavno ni maral, da bi ga ključi ovirali. Raje je šmel, da ga je nosil navdih brez vsakršnih zaprek«, je dejal Cleva.

V »Chénieru« je Giordano z glasbo odlično karakteriziral osebe. Primer za to naj nam bo vloga sluge Gérard, ki postane pozneje vodja revolucije. Že po prvih taktih spoznamo s pomočjo glasbe njegovo uporniško dušo, ki jo pa ob prihodu Magdalene preveva ljubezen. Tudi Chénier je prav tako spretno orisan. V prvem dejanju je molčeč, občutljiv, poln sočutja, neustrašen in zmožen slikovite ljubezni. V drugem dejanju, ki je eno najlepših mest v vsej partituri, pa nam Giordanova glasba prikaže vso širino skladateljeve pesniške duše.

»Tudi orkester ima precejšnjo nalogo v tem slikovitem delu. Podčrtavati mora vse menjave razpoloženj, okrepiti mora tako mogočna mesta kot je n. pr. Gérardov poziv Parizanom v tretjem dejanju in opominjati mora poslušalca z Giordanovimi ‚Leitmotivi‘. Tu in tam mora tudi samostojno nastopati.« Clevi posebno ugaja »mala simfonija« v drugem dejanju, med katero Gérard opisuje vohunu Magdaleno.

Faust Cleva omenja nadalje popolno zlitost glasov in orkestra v tem Giordanovem delu. Kočni duet je po njegovem mnenju »himna zmage ljubezni«. O njem pravi takole: »Za Chéniera in za Magdaleno je to čudovit trenutek. Srečna gresta v smrt in njuna glasova rasteta v vznemirjenju. Orkester se raduje z njima in vse je tako, kot mora biti, kajti bistvo te opere je ljubezen.«

prev. J. Š.

SPOMINI SKLADATELJEVE VNUKINJE NA GIORDANA

(Maria Petrucci, Opera News, 1954)

Moj ded Umberto Giordano je bil zelo lep človek. Po milanskih ulicah se je sprehajal vselej s palico v roki in nosil je elegantne, moderno krojene obleke s cvetličo v gumbnici. Tudi potem ko je bil že star (in takega se najbolj spominjam), je bil oblečen po zadnji modi česar o večini moških ne morem reči. Bila sem še drobceno dete, ko sva ga z materjo, Elizabeto Giordano, obiskali, in od tistega hipa je moj ded postal del mojega življenja. Večkrat sem ostala dalj časa pri babici in pri njem in bil mi je skoraj oče.

Ded Giordano se je rodil v Foggii, spodaj na peti italijanskega škornja. Vse svoje življenje je ostal južnjak. Njegov oče je bil lekar, ni bil ubog, pa tudi imovit ni bil. Bil je skromen družinski oče, ki je moral trdo delati, da je oblekel in nahranil družino. V našem rodu ni bilo nikdar glasbenikov niti drugačnih umetnikov.

Toda pri dedu se je že zgodaj pokazala glasbena nadarjenost. Študiral je glasbo in se je v njej tako izpopolnil, da si je pridobil štipendijo na neapeljskem konservatoriju. Kot so mi kasneje pravili, niso njegovi starši nasprotovali temu študiju, vendar ga tudi odobraval niso. Toda katera družina v južni Italiji bi bila v tistih časih drugačnih misli? Zeleli so, da bi se njihov potomec oprijel bolj »spoštovanega« poklica, od katerega bi tudi oni imeli več koristi.

Giordano je bil še zelo mlad, ko je prišel v Neapelj, da bi se tam začel resneje ukvarjati z glasbo. Četudi ne poznam imen vseh njegovih učiteljev, mislim, da je bil eden od njih maestro Serrao, čigar šola je slovela po vsej Italiji. V Neaplju je ostal devet let in v tem času se mu je v govorico domačega kraja neopazno vrnilo pojoče neapeljsko narečje. V teh letih je tudi začel s skladateljskim delom. Napisal je opero »Marina«, ki pomeni začetek njegove kariere. Za njegovo delo se je začela zanimati znana italijanska založba Sonzogno, ki je pozneje postala njegov stalni založnik. Tedaj je napisal tudi opero »Mala vita«, ki jo je rimska Opera uprizorila v l. 1892.

Giordano je takrat mnogo delal, čeravno mu pozneje delo ni povzročalo preveč skrbi. Leta 1896 je bil v Milanu. Tistega leta je milanska Scala uprizorila njegovo opero »André Chénier«, ki je imela od vseh oper, kar jih je napisal, največji uspeh. Obenem se je tamkaj zaljubil v Olgo Spatz, ki skorajda ne bi bila postala moja babica, da ni bilo Verdija.

Giuseppe Verdi je v Milanu preživel zadnja leta svojega življenja. Prebival je v »Hotelu di Milano«, čigar lastnik je bil gospod Spatz. Olgin oče je bil skrben poslovni človek, severnjak, in je z obžalovanjem gledal hčerkino naklonjenost Giordanu, ki je bil zanj »reven glasbenik« in povrh še južnjak. Kot je običaj v takšnih hotelih, so se tudi tu gostje zamicali za lastnikove družinske probleme in Verdi je kaj kmalu opazil nasprotja, v katera je bila zapletena Spatzova družina. Končno ga je Spatz prosil za nasvet. Veliki maestro naj bi povedal svoje mnenje o Giordanovem talentu in o bodočnosti, ki ga čaka. Verdi je hotel videti del partiture Giordanove opere »André Chénier«, o kateri je govoril ves Milan. Ko jo je preigral, je bil zadovoljen in je svetoval Spatzu, naj le omoži svojo hčer z Giordanom. Mislim pa, da bi se Olga in Giordano vseeno poročila, kajti ded je

*Novoangažirani
dramski tenorist
ATTILIO
PLANINŠEK
poje
v »Chénieru«
naslovno vlogo*

bil zelo zaljubljen v babico. Tudi opero »André Chénier« je bil posvetil njej.

Poroki mojih starih staršev je sledil uspeh opere »André Chénier«, ki so jo hoteli predvajati vsi svetovni operni odri. Dve leti pozneje je tej operi sledila »Fedora« in njej kmalu nato opera »Madame Sans Gêne«.

Ker sem večkrat prebivala pri starih starših, se deda zelo dobro spominjam. Ostal je južnjak do konca svojega življenja. Napolitansko-pugliezansko narečje, ki ga je govoril, je bilo v nasprotju z njegovo omikano, velemestno eleganco. Bil je širokosrčen, odkrit, temperamenten in prijazen človek, ki se mu je vse življenje dobro godilo. Bil je poln energije, čeprav ni ljubil športa. Ohranil je trdno zdravje prav do svoje smrti, kar je pripisoval zelenjavni hrani. Po vsakem obroku je pojedel košaro sveže oprane zelenjave: sladkega janeža, kumar, solate, cikoriije. Jedel jo je s soljo. Kljub temu pa ni bil vegetarijec in njegov tek je bil skoraj prislovičen. Spominjam se večera, ko sem bila s starši in stariimi starši v neki rimski restavraciji. Ravno kar smo končali z obedom in smo že hoteli oditi, ko so gostu pri sosednji mizi prinesli krožnik kadečih se špagetov. »Božansko!« je vzdihnil moj ded in pogledal mojega očeta. »Ali jih bova?« ga je vprašal in oče mu je takoj pritrdil. Naročila sta špagete še za njiju.

Giordanova ljubezen do jedače je bila tako velika kot njegova ljubezen do dobrega življenja, obdanega z razkošjem. Po »Chénieru« se je začelo zanj dobro življenje. Postal je len. Verdi je bil prvi, ki

VILMA BUKOVČEVA

poje v »Chénieru« glavno
sopransko vlogo Madeleine
de Coigny

je opazil to spremembo na njem in je grajal Spatzove zrezke, »ki so mlademu Giordanu samo škodovali«.

Rač je bil v družbi umetnikov, dirigentov in impresarijev. Glasbeni krog Scale je bil nekakšen družabni klub. Giordano je bil vselej poleg, kadar je kdo od njegovih prijateljev pel ali dirigal. Pri predstavi je vztrajal nekaj časa, nato pa je odšel. Bil je družaben človek in je imel rad, če je bil njegov dom poln ljudi. Spominjam se, da so bili okrog njega vedno slikarji, kiparji in drugi umetniki. Morda so bili to njegovi resnični prijatelji, morda tudi ne.

Zbiral je dela modernih slikarjev. Ne morem pa trditi o njem, da je zbiral tudi druge zemeljske dobrine. Raje je prebival v hotelih kakor v lastnem stanovanju ali v lastni hiši. Celo svojo prelepo vilo ob Lago Maggiore je bil prodal, ker ni maral, da bi bil vezan na lastnino.

Deč je bil velik individualist, bil je neomajen v svojih prepričanjih o dobrem in zlem in se je z vso močjo upiral vsaki stvari, ki ga je kakorkoli ovinjala. Eno izmed njegovih čudaštev je bilo to, da svojim otrokom ni dovolil, da bi se učili glasbe. Zakaj? Tega ne ve nihče. In nobeden od vseh četvero Giordanovih otrok se ni nikdar učil niti najpreprostejših klavirskih vaj. Dejansko je bilo v družini zelo malo intelektualnega življenja, čeprav so bili ljudje kot De Sabata in Gigli vedno v Giordanovi družbi.

Zadnjih dvajset let ni ded skoraj ničesar delal. Njegovo bogastvo mu je dopuščalo, da je živel takšno življenje, kot ga je imel rad, da je dobro jedel in da so ga obkrožali razkošje, eleganca in vpljudnost.

[Njegova glasba, ki se je zdela poslušalstvu ob koncu stoletja precej smela, se nam dandanes zdi stara. Njegova odkrita romantičnost in verizem ga postavljata v isto vrsto s Puccinijem in Mascagnijem in z drugimi verističnimi skladatelji. Vendar je ena njegovih oper neobičajno moderna. To je kratka opera »Il Re«, ki ni povsem izdelana. Sloni na pravljici in ima v sebi nekaj Stravinskijevega. Je le začetek, ki pa je ostal nedokončan. Mnogi so mnenja, da bi Giordano postal

lahko velik moderen skladatelj, če bi nadaljeval z delom v stilu opere »Il Re«.

Težko je reči, kaj bi bil postal. Toda nihče ne zanika tega, kar je bil: zelo talentiran skladatelj, ki mu je njegova doba priznala vodilno mesto. Ko je umrl, so ga tisoči meščanov in prijateljev spremili na njegovi zadnji poti. Sprevod je krenil iz milanske katedrale proti Scall, kjer je operni orkester igral odlomke iz »Fedore«. Tako se je končala Giordanova dolga pot, ki jo je prehodil v enainosemdesetih letih.

Prev. J. Š.

DELO OPERE V SEZONI 1956-57

Tudi v pretekli sezoni 1956-57 je Opera Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani začela z delom v predsezoni z gostovanjem na Poletnih igrah v Dubrovniku, kjer je uprizorila v naravnih prizoriščih pod milim nebom tri predstave Mozartovega »Dona Juana« (21., 27. in 31. avgusta 1956) in tri predstave Rossinijevega »Seviljskega brivca« (23., 27. in 29. avgusta 1956), medtem ko je dve predstavi Baletnega večera s sporedom: R. Straus »Nekdanje svečanosti«, J. Gotovac »Simfonično kolo«, P. Mlakar »Plesalec v sponah« in W. A. Mozart »Les petits riens« uprizorila v Letnem gledališču v Dubrovniku (26. in 28. avgusta 1956). Pri teh predstavah v Dubrovniku so razen celotnega našega ansambla sodelovali tudi gostje, in sicer Josip Gostič, ki je pel vlogo Don Ottavia v vseh treh predstavah »Dona Juana«, Vladimir Ruždjak, ki je pel vlogo Figara v vseh treh predstavah »Seviljskega brivca«, italijanski tenorist Ezio de Giorgi, ki je pel vlogo Almavive v dveh predstavah »Seviljskega brivca«, in primabalerina Veronika Mlakarjeva, ki je plesala glavno vlogo v obeh predstavah »Nekdanjih svečanosti«. Kakor že v letu 1955 je tudi drugo gostovanje naše Opere na Dubrovniških Poletnih igrah 1. 1956 dobro uspelo in ponovno opravičilo sicer tehnično nekoliko tvegani eksperiment uprizorjanja opernih del v dubrovniških naravnih prizoriščih, kjer je orkester postavljen ob strani, ne pa kot običajno spredaj in vmes med igralskim prostorom in gledalci.

Z rednim sezonskim delom v Ljubljani je Opera začela dne 4. oktobra 1956 s ponovitvijo uprizoritve Puccinijeve »Tosce«, sezono pa je zaključila 1. 1957 s predstavami na V. Ljubljanskem festivalu, kjer je uprizorila Hrističevo »Ohridsko legendo«, Čajkovskega »Labodje jezero«, Smetanovo »Prodano nevesto« in kot zaključek festivala novo uprizoritev M. Bravničarjeve mrožične opere »Hlapec Jerneja«. Vse te festivalske predstave so prav tako bile uprizorjene pod milim nebom v Letnem gledališču v Križankah. Z zadnjo, tretjo predstavo »Hlapca Jerneja« sta se hkrati zaključila V. Ljubljanski festival in tudi naša operna sezona.

Vseh opernih in baletnih predstav je imela ljubljanska Opera v sezoni 1956-57: 197 (lani: 201), od česar je bilo 157 opernih predstav (lani 163) in 40 baletnih (lani 38). Vse operne in baletne predstave v sezoni 1956-57 je obiskalo 118.094 obiskovalcev (lani 125.018). Povprečni obisk za eno predstavo je bil 599 oseb (lani 622 oseb). Razen 8 predstav v Dubrovniku in prav tako 8 predstav na Ljubljanskem festivalu je Opera še sama pred festivalom priredila dve predstavi v Križankah (Verdi »Trubadur« in Puccini »Tosca«), poleg tega pa je še enkrat med

Baritonist

SAMO SMERKOLJ

poje prvič v »Chénieru«
glavno baritonsko vlogo
Gérarda

sezono gostovala v Trbovljah z Wolf-Ferrarijevimi »Stirimi grobjanji«.
(Poročilo o gostovanju Opere v Passauu v mesecu avgustu 1957, ki sodi
že v novo sezono, glej posebej!)

V sezoni 1956-57 je imela ljubljanska Opera na svojem sporedu
23 različnih uprizoritev, od tega 18 oper in 5 baletnih programov.
Novih uprizoritev z značajem premiere je bilo 8 (lani tudi 8), od
tega 6 oper in 2 baletni uprizoritvi (ena od teh z mešanim progra-
mom). Premiere so bile: 18. XI. 1956 Čajkovski »Labodje jezero«,
15. XII. 1956 Offenbach »Hoffmannove pripovedke«, 26. I. 1957 Verdi
»Othello«, 16. II. 1957 Donizetti »Ljubezenski napoj«, 20. III. 1957
Dvořák »Rusalka«, 23. V. 1957 Janaček »Jenufa«, 16. VII. 1957 Baletni
večer (spored: Chopin »Silfide«, G. v. Einem »Rondo o zlatem teletu«,
Rossini-Respighi »Fantastična prodajalna«) in 16. VII. 1957 Bravničar
»Hlapec Jernej« (na Ljubljanskem festivalu). Iz prejšnjih sezon je
Opera ponovila 12 opernih del in 3 baletne programe. Po naročnosti
skladateljev je operni repertoar obsegal: 9 italijanskih del, 3 franco-
ska, 3 češka, 2 slovenski in 1 nemško delo, baletni repertoar pa je
obsegal: 1 jugoslovansko in 1 rusko celovečerno delo, krajše točke
mešanih baletnih sporedov pa so obsegale: 2 slovenski deli, 4 nemška
dela, 1 jugoslovansko, 1 poljsko in 1 italijansko delo.

Sezono je vodil do 7. XII. 1956 kot vršilec dolžnosti direktorja
dramaturg Smiljan Samec, od 8. XII. 1956 naprej pa novoimenovani
direktor Opere dr. Danilo Švara.

PREGLED ANSAMBLA

Članstvo Opere so v sezoni 1956-57 sestavljali:

Direktor: dr. Danilo Švara

Dramaturg: Smiljan Samec

Tajnik: Draga Fišerjeva

Dirigenti: Samo Hubad, Bogo Leskovic, Rado Simoniti, dr. Danilo
Švara in Ciril Cvetko (od 1. maja 1957 naprej)

Režiserja: Ciril Debevec, Hinko Leskovšek

Sefa baleta in koreografa: Pia in Pino Mlakar

Baletni mojster: Slavko Eržen
Tehnični šef: Marjan Pliberšek
Zborovodja: Jože Hanc
Lektor: Mitja Šarabon
Korepetitorji: Boris Borštnik, Mara Breskvarjeva, Zdenka Carjeva, Marjan Fajdiga, Dana Hubadova, Milena Trostova
Arhivar: Franc Dujec
Administrator: Anka Višnerjeva
Inspicienti: Bedjanič Peter, Dietz Milan, Hribar Igor, Škabar Mile
Šepetalca: Branislav Demšar, Bogo Švajger

Solisti Opere

Soprani: Elza Barbičeva, Vilma Bukovčeva, Zlata Gaspersičeva, Vanda Gerlovičeva, Sonja Hočevarjeva, Manja Mlejnikova, Maruša Patikova, Milica Polajnarjeva, Matija Skenderovičeva, Nada Vidmarjeva.

Mezzosoprani in alti: Božena Glavakova, Elza Karlovčeva, Mila Kogejeva, Bogdana Stritarjeva, Vanda Zihnerlova

Tenorji: Svetozar Banovec, Miro Brajnik, Drago Čuden, Gašper Dermota, Ljubo Kobal, Janez Lipušček, Slavko Štrukelj

Baritoni: Andrej Andrejev, Ivo Anžlovar, Simeon Car, Vladimir Dolničar, Vekoslav Janko, Franc Langus, Marcel Ostaševski, Anton Prus, Samo Smerkolj

Basi: Ladko Korošec, Zdravko Kovač, Friderik Lupša, Danilo Merlak

Balet

Solisti: Slavko Eržen (baletni mojster), Tatjana Remškarjeva, Lidija Lipovževa, Majna Sevnikova, Breda Šmid-Severjeva, Karič-Marinc Vera, Jeras Metod, dr. Neubauer Henrik, Polik Stanislav.

Baletni zbor: Brezovar Stanka, Buh Milica, Dobršek Mercedes, Gabrijelčič Gabrijela, Grad Gabrijela, Horvat Milena, Hribar Ksenija, Klančar Vida, Knavs Ivica, Mavrič Ljudmila, Neubauer Nataša, Petan Marjana, Sitar Štefanija, Skaza Marija, Vider Vesna, Vertačnik Albina; Benedik Raša, Čokl Stane, Dedović Vlastimir, Hafner Jaka, Krulanić Radomir, Leben Stane, Mejač Janez, Pečarić Tomislav.

OPERNI ZBOR

Soprani: Babšek Frančiška, Bonač-Švajger Josipina, Cankar Erna, Intihar Silva, Kavčič Ida, Kolar Olga, Kovačič Marija, Kristan Boža, Leskovšek Majda, Medvešek Magda, Narat Antonija, Nerat Angela, Slabe Maruša, Tomšič Justina, Ulčar-Mihaelovski Slava.

Altii: Gorjanc Marija, Hočevar Marica, Juvančič Marija, Marincelj Tončka, Muraus-Hočevar Maruša, Müller Elza, Plibernik Tončka, Pirc Jožica, Povše Rada, Rupnik Leopoldina, Škerjanc Slavica, Turk Antonija, Zemljič Dubravka, Žagar Helvina.

Tenorji: Berce Andrej, Cankar Marjan, Garibaldi Rado, Gašperšič Anton, Gašperšič Jože, Jakša Ladislav, Kampuš Miha, Lesjak Ivan, Orehek Franc, Penik Danilo, Skrbinšek Miloš, Smrekar Srečko, Škof Ivan, Štular Josip.

Basi: Ambrožič Alojzij, Arčon Arnold, Breznik Marjan, Ciglič Vladimir, Černigoj Leopold, Černigoj Mirko, Grmek Gabrijel, Meze Dušan, Milič Alojz, Oblak Pavel, Pleško Julij, Povše Jože, Puhar Franc, Škabar Ljudomil, Šprajcer Dušan, Zakrajšek Stanko, Zupančič Anton, Znidaršič Ivan.

*Novoangažirana
sopranistka*

HILDA HOELZLOVA
*bo v »Chénieru« tudi
pela vlogo Madeleine*

ORKESTER

Violine: Burger Kajetan (koncertni mojster), Jermol Albert, Trost Ivan, Novšak Vinko, Zupančič Josip, Korošec Mirko, Kumer Janez, Stibilj Milan; substituti: Prevoršek Uroš, Poljanec Taras, Marin Ladislav, Ravnik Franc, Žižmond Janez, Rotar Jože, Rojec Francka, Dermelj Ali, Starič Rudolf, Lozej Rihard, Bienelli Ivan, Vene Vinko, Mlakar Mira, Ravnikar Rudolf, Borzatta Simeon.

Viole: Dražil Srečko, Palm Franc, subst.: Gregorc Jurič, Zalokar Srečko, Mihelič Stanislav, Božič Darijan, Čižocki Roza, Ivanov Pavel, Giorgini Valter

Violončeli: Sedlbauer Čenda, Ravnihar Adolf, Krulc Ernest, Kostevc Franc, subst.: Poljanšek Ivan, Frapotnik Štefan, Lobe Hilda, Požar Vladimir.

Kontrabasi: Godina Pavel, Benčič Svetozar, Mlakar Jože, subst.: Strašek Josip, Kovič Ivan, Jovan Jože.

Flavte: Persi Albano, Lackovič Slavko, Žunič Jože.

Oboe: Gottwald Egon, Flego Branko, Jurič Boris, subst.: Bregar Franjo.

Klarineti: Vidrih Ivan, Kodelja Marjan, Volpi Sergej, Ravbar Miljutin.

Fagoti: Lesar Ivan, subst.: Zemva Franc, Medved Alojz, Černe Vladimir, Rupnik Viljem.

Rogovi: Zupančič Jože, Košak Janez, Pokorn Viktor, Hafner Ivan.

Trobente: Ažman Zoran, Grintal Avgust, Herman Otmar, Škorjanc Adolf, Intihar Jože.

PREGLED REPERTOARJA

OPERA

Stev.	Komponist	Naslov dela	Avtor slov. besedila oz. prevoda	Datum uprizoritve		
				premiera	nova upriz.	ponovitev
1	W. A. Mozart	Don Juan	S. Samec			21. VIII
2	G. Rossini	Seviljski brivec	N. Štritof			23. VIII.
3	G. Puccini	Tosca	S. Samec			4. X.
4	E. Wolf-Ferrari	Štirje grobijani	S. Samec			7. X.
5	D. Švara	Kleopatra	D. Švara			16. X.
6	B. Smetana	Prodana nevesta	N. Štritof			21. X.
7	Ch. Gounod	Faust	S. Samec			4. XI.
8	J. Massenet	Manon	N. Štritof			2. XII.
9	G. Puccini	Madame Butterfly	N. Štritof			8. XII.
10	J. Offenbach	Hoffmannove pripov.	N. Štritof		15. XII.	
11	G. Verdi	Rigoletto	S. Samec			23. XII.
12	G. Verdi	Othello	S. Samec		26. I.	
13	G. Verdi	Traviata	N. Štritof			10. III.
14	A. Dvořák	Rusalka	N. Štritof		20. III.	
15	G. Verdi	Trubadur	S. Samec			24. III.
16	G. Donizetti	Ljubezenski napoj	P. Oblak		16. II.	
17	L. Janaček	Jenufa	N. Štritof		23. V.	
18	M. Bravničar	Hlapec Jernej	I. Cankar		16. VII.	

BALET

1	R. Strauss	Nekdanje svečanosti				26. VIII.
	J. Gotovac	Simfonično kolo				
	P. Mlakar	Plesalec v sponah				
2	W. A. Mozart	Les petits riens				12. I.
	P. J. Čajkovski	Labodje jezero		18. XI.		
3	Händel-Lavrin	Ljubezen in pravda				12. I.
	P. Mlakar	Plesalec v sponah				
4	V. Ukmar	Lepa Vida				29. VI.
	Chopin	Silfide				
5	g. v. Elnem	Rondo o zlatem teletu		16. VI.		29. VI.
	Rossini-Respighi	Fantastična prodajalna				
5	St. Hristić	Ohridska legenda				

O P E R A

Dirigent	Režiser	Inscenator	Število predstav	Obisk	Opombe (gostovanja)
B. Leskovic	H. Leskovšek	E. Franz	3	2.323	3 Dubrovnik
D. Švara	C. Debevec	E. Franz	19	11.519	3 Dubrovnik
B. Leskovic	C. Debevec	M. Pliberšek	22	13.494	1 Križanke
D. Švara	C. Debevec	E. Franz	7	3.977	1 Trbovlje
D. Švara	C. Debevec	E. Franz	9	4.008	
R. Simoniti	C. Debevec	B. Kobe	10	6.921	2 Križanke
B. Leskovic	C. Debevec	E. Franz	1	645	
S. Hubad	H. Leskovšek	V. Rijavec	4	2.240	
R. Simoniti	C. Debevec	E. Franz	7	4.241	
B. Leskovic	C. Debevec	M. Kavčič	16	9.817	
D. Švara	H. Leskovšek	V. Molka	2	1.243	
D. Švara	C. Debevec	E. Franz	14	8.274	
R. Simoniti	C. Debevec	E. Franz	6	3.588	
S. Hubad	H. Leskovšek	M. Kavčič	13	6.896	
S. Hubad	C. Debevec	V. Molka	5	3.315	1 Križanke
R. Simoniti	H. Košak	V. Rijavec	16	8.077	
D. Švara	C. Debevec	M. Pliberšek	11	288	
R. Simoniti	F. Delak	V. Rijavec	1	1.900	3 Križanke
			157	92.766	

B A L E T

S. Hubad	P. P. Mlakar	E. Franz	2	1.644	2 Dubrovnik
D. Švara	M. Jovanović	M. Pliberšek	24	15.779	1 Križanke
S. Hubad	P. P. Mlakar	J. Lavrin	11	5.497	
C. Cvetko	M. Sevnikova H. Neubauer M. Jeras	M. Butina V. Molka	1	408	
D. Švara	P. P. Mlakar	V. Zedrniski	2	2.000	2 Križanke
			40	25.328	
Skupaj			197	116.094	

Pozavne: Sancin Anton, Tamše Silvester, Čulap Srečko.

Tuba: Živkovič Vladimír.

Harfa: Dubravška Ana.

Tolkala: Beden Karel, subst.: Pogačnik Miha, Jarc Jože.

TEHNIČNO OSEBJE

Odrski mojster: Celestin Sancin.

Šef razsvetljave: Anton Drčar.

Električarji: Ban Marjan, Dvoršak Vinko, Heybal Roman.

Pomožni električarji: Golob Avgust, Stopar Borut, Škabar Pavle, Klopčič Ignac.

Šefa lasuljarja in maskerja: Janez Mirtič, Emilija Sancinova.

Frizerji: Žejen Anton, Uderman Tončka, Novak Erna.

Šefa garderobe: Stanič Ivan, Učak Mara.

Garderoberji: Klabjan Anica, Kos Ivanka, Kreč Jože, Lapanja Adolf, Sekula Fani, Šušteršič Mirko.

Rekviziterja: Logar Jernej, Logar Alojz.

Tapetnik: Vovk Lado.

Pohištvnik: Juričič Ivan.

Odrski delavci: Klemenčič Ciril, Zajec Andrej, Wohlmüt Ludvik, Filipič Milan, Hrovat Franc, Justin Milan, Knific Alojz, Kroflič Franc, Perša Ladislav, Ravnikar Slavko, Šrišbar Anton, Zupančič Ivan.

Kurjač in gospodar hiše: Lončarič Albin.

Telefonisti: Vrhovnik Ignac, Briščak Angel, Vodišek Tone.

Kurir: Sekirnik Jože.

Snažilke: Cankar Ivanka, Čadež Julija, Filipič Vera, Flajnik Anica, Justin Jožica, Lončarič Ana, Oblak Vida.

V SEZONI 1956/57 SO DIRIGIRALI:

dr. Švara Danilo 65 predstav (Seviljski brivec 7, Štirje grobijani 7, Kleopatra 9, Labodje jezero 24, Rigoletto 1, Othello 14, Jenufa 1, Ohridska legenda 2).

Simoniti Rado 50 predstav (Seviljski brivec 12, Prodana nevesta 8, Madama Butterfly 6, Ljubezenski napoj 15, Traviata 6, Hlapec Jernej 3).

Hubad Samo 37 predstav (Baletni večer I. 2, Tosca 4, Manon 4, Baletni večer II. 11, Rusalka 13, Trubadur 3).

Leskovic Bogo 36 predstav (Don Juan 3, Tosca 18, Faust 1, Hoffmannove pripovedke 14).

Cvetko Ciril 5 predstav (Trubadur 2, Baletni večer III. 1, Prodana nevesta 1, Rigoletto 1).

Fajdiga Marjan 2 predstavi (Hoffmannove pripovedke — diplomatska predstava).

Žeb Demetrij k. g. 1 predstava (Prodana nevesta).

Kobler Vladimir k. g. 1 predstava (Madama Butterfly).

NOVE UPRIZORITVE SO REŽIRALI:

Debevec Ciril 3 premiere (Hoffmannove pripovedke, Othello, Jenufa)

Leskovšek Hinko 1 premiero (Rusalka)

Košak Hinko k. g. 1 premiero (Ljubezenski napoj)

Delak Ferdo k. g. 1 premiero (Hlapec Jernej)

Jovanović Mile k. g. 1 premiero (Labodje jezero)

Majna Sevnikova, dr. Henrik Neubauer, Metod Jeras 1 premiero (Silfide, Rondo o zlatem teletu, Fantastična prodajalna)

Narta

KOZMETIKA

NOVE UPRIZORITVE SO INSCENIRALI:

- Maks Kavčič** 2 premieri (Hoffmannove pripovedke, Rusalka)
Marjan Pliberšek 2 premieri (Labodje jezero, Jenufa)
Vladimir Rijavec 2 premieri (Ljubezenski napoj, Hlapec Jernej)
inž. Ernest Franz 1 premiero (Othello)
Milan Butina in inž. Viktor Molka 1 premiero (Silfide, Rončo o zlatem teketu, Fantastična prodajalna)

NA ODRU LJUBLJANSKE OPERE SO GOSTOVALI SOLISTI:

- Josip Gostič** 19 predstav (Don Juan 3, Tosca 1, Prodana nevesta 1, Othello 14)
Milica Jovanović 9 predstav (Labodje jezero)
Veronika Mlakarjeva 8 predstav (Nekdanje svečanosti 2, Labodje jezero 3, Lepa Vida 3)
Rudolf Francel 6 predstav (Tosca 4, Butterfly 1, Prodana nevesta 1)
Valerija Heybalova 5 predstav (Butterfly 2, Tosca 1, Rusalka 1, Prodana nevesta 1)
Oskar Zornik 4 predstave (Tosca 2, Rigoletto 1, Trubadur 1)
Vladimir Ruždjak 3 predstave (Seviljski brivec)
Stanoje Janković 3 predstave (Seviljski brivec 1, Othello 2)
Ivan Francel 3 predstave (Tosca 1, Othello 2)
Hilda Hoelzl 3 predstave (Trubadur)
Ezio de Giorgi 2 predstavi (Sevijski brivec)
Ondina Otta 2 predstavi (Ljubezenski napoj 1, Traviata 1)
Dragica Sadnikova 2 predstavi (Trubadur)
Attilio Planinšek 2 predstavi (Tosca 1, Trubadur 1)
Lina Linko 1 predstava (Butterfly)
Ksenija Vidali 1 predstava (Butterfly)
Tomislav Renaud 1 predstava (Rigoletto)

PREGLED ZASEDB IN NASTOPOV OPERNIH SOLISTOV V SEZONI 1956/57

Soprani:

- Bukovec Vilma** (45 nastopov): Dona Elvira (Don Juan) 1, Tosca 9, Kleopatra 9, Antonija (Hoffmannove pripovedke) 8, Desdemona (Othello) 6, Rusalka 10, Jenufa 1, Marinka (Prodana nevesta) 1.
- Barbič Elza** (16 nastopov): Kate Pinkerton (Butterfly) 7, Esmeralda (Prodana nevesta) 3, Anina (Traviata) 6.
- Gašperšič Zlata** (32 nastopov): Pastirček (Tosca) 9, Služabnica (Štirje grobijani) 6, Marinka (Prodana nevesta) 3, Siebel (Faust) 1, Javotte (Manon) 4, Gianetta (Ljubezenski napoj) 6, Karolka (Jenufa) 1, Rusalka 2.
- Gerlovič Vanda** (25 nastopov): Dona Ana (Don Juan) 3, Tosca 11, Butterfly 3, Giulietta (Hoffmannove pripovedke) 7, Tuja knežna (Rusalka) 1.
- Hočevar Sonja** (54 nastopov): Rozina (Seviljski brivec) 8, Lucieta (Štirje grobijani) 3, Carmian (Kleopatra) 9, Esmeralda (Prodana nevesta) 2, Poussette (Manon) 4, Olimpija (Hoffmannove pripovedke) 15, Gilda (Rigoletto) 1, Adina (Ljubezenski napoj) 4, I. vila (Rusalka) 8.
- Mlejniki Manja** (23 nastopov): Felice (Štirje grobijani) 7, Margareta (Faust) 1, Giulietta (Hoffmannove pripovedke) 9, Tuja knežna (Rusalka) 5, Rihtarica (Jenufa) 1.
- Patik Maruša** (38 nastopov): Zerlina (Don Juan) 1, Lucieta (Štirje grobijani) 4, Rozina (Seviljski brivec) 8, Esmeralda (Prodana nevesta) 5, Olimpija (Hoffmannove pripovedke) 1, Adina (Ljubezenski napoj) 5, Kuharček (Rusalka) 13, Jano (Jenufa) 1.

8. **Polajnar Milica** (23 nastopov): Dona Elvira (Don Juan) 2, Marina (Štirje grobijani) 4, Marinka (Prodana nevesta) 5, Tuja knežna (Rusalka) 2, Barena (Jenufa) 1.

9. **Skenderović Matija** (15 nastopov): Desdemona (Othello) 8, Tuja knežna (Rusalka) 5, Leonora (Trubadur) 2.

10. **Vidmar Nada** (31 nastopov): Zerlina (Don Juan) 2, Rozina Seviljski brivec) 3, Marina (Štirje grobijani) 3, Manon 4, Antonija (Hoffmannove pripovedke) 8, Adina (Ljubezenski napoj) 5, Gilda (Rigoletto) 1, Violetta (Traviata) 5.

Alti:

1. **Glavak Božena** (73 nastopov): Berta (Seviljski brivec) 15, Eiris (Kleopatra) 9, Ljudmila (Prodana nevesta) 7, Nikolaj (Hoffmannove pripovedke) 16, Emilija (Othello) 10, II. vila (Rusalka) 13, Magdalena (Rigoletto) 1, Suzuki (Butterfly) 2.

2. **Karlovac Elza** (24 nastopov): Margarita (Štirje grobijani) 7, Hata (Prodana nevesta) 5, Glas matere (Hoffmannove pripovedke) 8, Čarovnica (Rusalka) 3, Cerkovnica (Jenufa) 1.

3. **Kogej Mila** (8 nastopov): Marta (Faust) 1, Emilija (Othello) 4, Čarovnica (Rusalka) 3.

4. **Stritar Bogdana** (26 nastopov): Berta (Seviljski brivec) 4, Magdalena (Rigoletto) 1, Glas matere (Hoffmannove pripovedke) 6, Suzuki (Butterfly) 3, Ljudmila (Prodana nevesta) 3, Čarovnica (Rusalka) 7, Azucena (Trubadur) 3, Burjevka (Jenufa) 1.

5. **Ziherl Vanda** (48 nastopov): Pastirček (Tosca) 3, Hata (Prodana nevesta) 5, Rosette (Manon) 4, Suzuki (Butterfly) 4, Giovanna (Rigoletto) 2, Flora (Traviata) 6, III. vila (Rusalka) 7, Ines (Trubadur) 5, Služabnica (Štirje grobijani) 1, Teta (Jenufa) 1.

Tenorji:

1. **Banovec Svetozar** (9 nastopov): Apolodor (Kleopatra) 7, Eros (Kleopatra) 2.

2. **Brajnik Miro** (48 nastopov): Cavaradossi (Tosca) 6, Mark Antonij (Kleopatra) 9, Des Grieux (Manon) 3, Janko (Prodana nevesta) 3, Hoffmann (Hoffmannove pripovedke) 14, Pinkerton (Butterfly) 3, Alfred (Traviata) 3, Princ (Rusalka) 7.

3. **Čuden Drago** (36 nastopov): Riccardo (Štirje grobijani) 7, Cavaradossi (Tosca) 9, Faust 1, Pinkerton (Butterfly) 2, Cassio (Othello) 6, Princ (Rusalka) 6, Alfred (Traviata) 1, Janko (Prodana nevesta) 1, Steva (Jenufa) 1, Manrico (Trubadur) 2.

4. **Dermota Gašper** (24 nastopov): Janko (Prodana nevesta) 4, Cassio (Othello) 8, Nemorino (Ljubezenski napoj) 7, Alfred (Traviata) 2, Jezični dohtar (Hlapec Jernej) 3.

5. **Kobal Ljubomir** (49 nastopov): Spoletta (Tosca) 16, Sel (Kleopatra) 9, Cirkuški ravnatelj (Prodana nevesta) 5, Vašek (Prodana nevesta) 2, Cochenille, Pitichinaccio, Franz (Hoffmannove pripovedke) 16, Goro (Butterfly) 1.

6. **Lipušek Janez** (44 nastopov): Almaviva (Seviljski brivec) 17, Filipeto (Štirje grobijani) 7, Vašek (Prodana nevesta) 5, Hoffmann (Hoffmannove pripovedke) 2, Nemorino (Ljubezenski napoj) 8, Des Grieux (Manon) 1, Laca (Jenufa) 1, Gostačev (Hlapec Jernej) 3.

7. **Štrukelj Slavko** (95 nastopov): Fiorello (Seviljski brivec) 7, Spoletta (Tosca) 6, Guillot (Manon) 4, Goro (Butterfly) 6, Cirkuški ravnatelj (Prodana nevesta) 8, Spalanzani (Hoffmannove pripovedke) 16, Borsari (Rigoletto) 2, Apolodor (Kleopatra) 4, Roderigo (Othello) 11, Gaston (Traviata) 6, Oskrbnik (Rusalka) 8, Lovca (Rusalka) 7, Ruiz

(Trubadur) 5, Ivanov oče (Ohridska legenda) 2, Gospodar (Hlapec Jernej) 3.

Baritoni:

1. **Andrej Andrejev** (12 nastopov): Yamadori (Butterfly) 6, Obigny (Traviata) 6.

2. **Anžlovar Ivo** (65 nastopov): Masetto (Don Juan) 3, Poveljnik straže (Seviljski brivec) 18, Sciarrone (Tosca) 20, Wagner (Faust) 1, Luther (Hoffmannove pripovedke) 12, Grof Ceprano (Rigoletto) 2, Bonco (Butterfly) 1, Baron (Traviata) 6, Veliki vezir (Ohridska legenda) 2.

3. **Car Simeon** (42 nastopov): Decim Brut (Kleopatra) 8, Prerok (Kleopatra) 8, Julij Cezar (Kleopatra) 1, Scarpia (Tosca) 7, Schlemihl (Hoffmannove pripovedke) 4, Coppelius (Hoffmannove pripovedke) 1, Dapertutto, Mirakel (Hoffmannove pripovedke) 5, Jago (Othello) 8.

4. **Dolničar Vladimir** (58 nastopov): Fiorello (Seviljski brivec) 12, Gaj Kasij (Kleopatra) 9, Miha (Prodana nevesta) 10, Sharpless (Butterfly) 1, Yamadori (Butterfly) 1, Herman (Hoffmannove pripovedke) 16, Marullo (Rigoletto) 2, Montano (Othello) 7.

5. **Janko Vekoslav** (19 nastopov): Krušina (Prodana nevesta) 10, Lescaut (Manon) 4, Sharpless (Butterfly) 4, Mlinar (Jenufa) 1.

6. **Langus Franc** (15 nastopov): Valentin (Faust) 1, Belcore (Ljubezenski napoj) 10, Grof Luna (Trubadur) 3, Rigoletto 1.

7. **Ostaševski Marcel** (39 nastopov): Figaro (Seviljski brivec) 15, Germont (Traviata) 6, Oskrbnik (Rusalka) 5, Lovec (Rusalka) 6, Belcore (Ljubezenski napoj) 5, Grof Luna (Trubadur) 2.

8. **Prus Anton** (56 nastopov): Angelotti (Tosca) 22, Mark Brut (Kleopatra) 7, Bretigny (Manon) 4, Schlemihl (Hoffmannove pripovedke) 12, Stražar (Rigoletto) 2, Montano (Othello) 7, Poveljnik harema (Ohridska legenda) 2.

9. **Smerkolj Samo** (28 nastopov): Don Juan 3, Scarpia (Tosca) 13, Julij Cezar (Kleopatra) 8, Sharpless (Butterfly) 2, Jago (Othello) 2.

Basi:

1. **Korošec Ladko** (84 nastopov): Leporello (Don Juan) 3, Bartolo (Seviljski brivec) 19, Cerkovnik (Tosca) 11, Lunardo (Štirje grobijani) 7, Potinos (Kleopatra) 9, Kecal (Prodana nevesta) 5, Crespel (Hoffmannove pripovedke) 7, Sparafucile (Rigoletto) 1, Dulcamara (Ljubezenski napoj) 15, Doktor (Traviata) 3, Grof Des Grieux (Manon) 1, Zupan (Hlapec Jernej) 3.

2. **Kovač Zdravko** (47 nastopov): Bazilio (Seviljski brivec) 9, Cancian (Štirje grobijani) 7, Mark Brut (Kleopatra) 8, Mefisto (Faust) 1, Komisar (Butterfly) 4, Coppelius, Dapertutto, Mirakel (Hoffmannove pripovedke) 7, Monterone (Rigoletto) 1, Lodovico (Othello) 5, Povodni mož (Rusalka) 4, Rihtar (Jenufa) 1.

3. **Lupša Friderik** (88 nastopov): Komtur (Don Juan) 3, Cerkovnik (Tosca) 11, Simon (Štirje grobijani) 7, Bazilio (Seviljski brivec) 10, Enobarbos (Kleopatra) 9, Grof Des Grieux (Manon) 2, Bonec (Butterfly) 3, Komisar (Butterfly) 3, Kecal (Prodana nevesta) 5, Crespel (Hoffmannove pripovedke) 9, Lodovico (Othello) 9, Doktor (Traviata) 3, Povodni mož (Rusalka) 5, Ferrando (Trubadur) 5, Sparafucile (Rigoletto) 1, Hlapec Jernej 3.

4. **Merlak Danilo** (24 nastopov): Maurizio (Štirje grobijani) 7, Grof Des Grieux (Manon) 1, Bonec (Butterfly) 3, Coppelius, Dapertutto, Mirakel (Hoffmannove pripovedke) 4, Povodni mož (Rusalka) 4, Monterone (Rigoletto) 1, Decim Brut (Kleopatra) 1, Zupnik (Hlapec Jernej) 3.

LJUBLJANSKA OPERA V PASSAUU

LJUBLJANSKA OPERA V PASSAUU

V času počitnic je izvedla ljubljanska Opera v bavarskem mestu Passauu, ki je četrto festivalsko mesto v četverokotu Salzburg, München, Bayreuth svoje programsko do sedaj najobširnejše, dve operni in dve baletni deli obsegajoče gostovanje. V zvezi s Passauom je bilo operi ponujeno tudi gostovanje s tremi različnimi deli v Münchenu, ki ga pa nismo mogli realizirati brez subvencije. Kot posledica lanskega velikega uspeha naše Opere na holandskem festivalu in v pariški Operi s »Tremi oranžami«, nam je bilo tudi letos ponujeno gostovanje v pariški operi, odobrena nam je bila subvencija, a žal nismo mogli držati postavljenega termina. Passau, ki ga je Rheinhardt že pred Salzburgom namenil za svoje slavnostne igre, prireja svoje vsakoletne igre pod naslovom »Evropski tedni« ter privablja obiskovalce iz vse vzhodne Bavarske. Samo naše predstave je obiskalo nad deset tisoč poslušalcev.

Passau je po obsegu in številu prebivalstva danes sicer razmeroma majhno mesto, ki pa ima bogato zgodovinsko tradicijo in mnogo lepih kulturnih spomenikov, med katerimi so najbolj znamenite ogromne orgle v stolnici z nič manj kot 17.000 piščalmi. Sploh priča mesto, ki leži ob sotočju Donave, Inna in Ilza, še danes o nekdanji posvetni in cerkveni mogočnosti passauske škofije, ki si je znala pridobiti vpliv celo do Dunaja. Po sekularizaciji leta 1803 pa so passauski škofje izgubili posvetno oblast in poslej je mesto navzlic svojim še danes lepim visokobaročnim stavbam izgubilo na pomenu.

V razvoju turizma po drugi svetovni vojni pa je vnovič naraslo zanimanje za to lepo zgrajeno »italijansko mestece z nemško dušo«, Passau pa se je hkrati v zahodnem svetu uveljavil kot pobornik za združitev Evrope in iz teh misli se je leta 1952 tudi rodil passauski festival »Evropski tedni«, ki se v poplavi evropskih festivalov iz leta v leto bolj trudi, da bi se tudi v umetniškem svetu uveljavil. In res so letošnji šesti »Evropski tedni« zbrali že več pomembnih sodelavcev in ansamblov iz različnih evropskih držav, med njimi je zlasti treba omeniti Bamberške simfonike, milanski Piccolo teatro, komorne ansamble iz Pariza in Berlina, in končno je nastopila na festivalu prvič tudi ljubljanska Opera. Naša Opera je izvajala v Passauu štiri različne uprizoritve, in sicer dva celovečerna baleta: Hrističevo »Ohridsko legendo« in Čajkovskega »Labodje jezero« (oboje po enkrat), in dve operni deli: Verdijevega »Othella« (z Josipom Gostičem v naslovni vlogi) in Smetanovo »Prodano nevesto« (obe operi po dvakrat). Vse te predstave bi po programu morale biti pod milim nebom, zaradi slabega vremena pa so jih izvajali v veliki »Nibelungenhalle«, ki po svojih pomanjkljivih odskih napravah ni posebno primerna za operne predstave. (Poslopje je bilo sezidano svojčas za nacistične politične shode.) Navzlic optičnemu minusu, ki so ga iz teh razlogov utrpeli uprizoritve naše Opere, pa je nastop našega ansambla v umetniškem oziru presenetil. Tako občinstvo kakor tudi passauska kritika sta naše uprizoritve sprejela z vsem priznanjem, državni minister Bavarske, ki je bil na festivalu navzoč, pa je izjavil, da se bo na podlagi uspeha naših predstav zavzel za gostovanje naše Opere v Münchenu.

O podrobnosti in uspehu gostovanja naj pa govore časopisne kritike, ki smo jih dosedaj prejeli in ki jih v naslednjem objavljamo.

List »Passauer Neue Presse« je dne 14. avgusta 1957 pisal o uprizoritvi »Ohridske legende« pod naslovom:

»Iz narodnosti zajeta plesna pravljica«

Gostje iz Jugoslavije niso po naključju postavili na začetek svojega uglednega doprinosa k VI. Evropskim tednom balet »Ohridska legenda«. Z njim so se predstavili kot zastopniki naroda, pri katerem je ples še elementarni izraz bistva, in ki ima še povsem izviren občutek za čar pravljičice. Stevana Hristića celovečerno plesno pripovedko smemo šteti za tipično delo nove baletne umetnosti vzhodnoevropskih držav. Jasneje kot vse druge umetnosti je balet v teh deželah pred nalogo, da bi romantičnim vizijam, po katerih teži človeška fantazija, podložil v širšem smislu politično sodobno pobarvano vsebino. Ker se pa socialistična volja do izgradnje kar tako preprosto ne sklada z letečimi vilami in z žlahtno stilizacijo in je tolažba z umetnostjo toliko popolnejša, kolikor je videti pravljico bolj oddaljena in neobtežena, je treba namero skrivno obleči v oblačila narodnih slik in prijetno izvedenih prispodob.

Za premagovanje teh težav je številnim posnemovalcem pokazal pot ruski skladatelj A. J. Hačaturjan, ki je svoj uspešni balet »Gajane« postavil na krepka in zdrava tla narodne glasbe in plesne folklore. Pri tem se ni mogel opreti na nikogar drugega kakor na Pio in Pina Mlakarja, zakaj posebna zasluga tega iz Zagreba (?) izvirajočega umetniškega para je, da sta z l. 1935 najprej v Zürichu izvedenim baletom »Vrag na vasi« prikazala, kako je za gledališki ples uporabno skoraj neizčrpno bogastvo jugoslovanskega narodnega blaga.

Stevan Hristić je očitno poznal te zveze, zato je zasledoval sintezo med narodno in odrsko glasbo in je zanjo napisal naiven, a učinkovit libreto: kmečka hči Biljana ljubi hlapca Marka, toda po očetovi volji se mora zaročiti z bogatim snubcem. Vendar do ženitve ne pride, ker deželo preplavijo divje janičarske horde, ki ugrabijo dekleta, med njimi tudi Biljano. Marka vodi zvezda Večernica k vili Biserki, ki stopi iz školjke v Ohridskem jezeru in mu izroči čarobno rožo in čudežni meč. Z njuno pomočjo spremeni Biljano v belo golobico in reši njene srbske, hrvatske, romunske, bolgarske in grške sotrpinke iz tabora velikega vezirja. Zalosti, ki ga obhaja celo pri veselem delu za izgradnjo v domovini, se iznebi šele, ko se golobica po njegovem dotiku spet spremeni v Biljano in ko se v smislu pravljičice in pravice spet srečno konča. Razen cementnega korita v začetku zadnjega dejanja — kot baletni rekvizit je videti skorajda grotesken — ne kaže v prikazani režiji te zgodbe tako rekoč nič na umetnosti tuje stranske namene. Pravljica triumfira povsem neprikrito.

Tudi glasbo obvlada čist občutek. Hristić ne špekulira nikjer z lastno veljavo, temveč služi odrskemu dogajanju. Ljudsko glasbeni element, omejena melodijska prvotno trpkih srbskih in hrvatskih plesnih in pesemskih napevov stopi presenetljivo daleč v ozadje, polna instrumentacija mestoma prekrije deloma lirčno, deloma zborovsko melodijo, plesne pobude izvirajo predvsem iz originalne in živo poudarjene ritmike. Podajanje ljubljanskega orkestra, ki ga je suvereno vodil direktor opere dr. Danilo Švara, je bilo temperamentno in eksaktno — vzvišeno nad vsako grajo. Zato smemo za bodoče predstave pričakovati najboljšega, čeprav utegne za sprednje poslušalce nekaj utrpeti strnjenost zvočne slike zaradi neobičajne razdelitve godalcev in pihalcev.

Pia in Pina Mlakar sta pri svoji koreografiji skušala najti dejanju in glasbi ustrezajočo zvezo med folklorističnim razpoloženjem in kla-

slično baletno kulturo, impresionističnim čarom slike in čisto koreografsko razčlemba. Ker sta tehnične zahteve do goreče in voljno sodelujočega ansambla zmerno zadržala, je bila izvedba zelo precizna. Razen v mesečino potopljenem drugem dejanju so bile solistom prihranjene nadkriljujoče akcije, zato je prevladoval jugoslovanski narodni ples kolo v različnih variacijah, tekočih promenadah in v ritmično vseskozi izrazitih korakih, med katere so bile s trdnim stilnim občutkom kot odmori vložene attitude in arabeske. Začetek tretjega dejanja je zgrajen v ne ravno primerni operni maniri, čeprav je bila spretno izognjena kakršna koli haremska zatohlost. Vendar se je ta vtis izgubil z značilnimi narodnimi solističnimi prizori ugrabljenih deklet, v katerih sta se strah in bolečina stopnjevala do izrazitosti. Pri tem je Breda Šmid-Severjeva zaslužila zlasti prisrčno priznanje.

Večer je dosegel višek v četrtem dejanju. Kakor v prvem je tudi tu močna osvetljava povzdignila do veljave lepoto okusnih in slikovitih noš. Ceremonialnim svečanostim zaročnega in poročnega prizora so ustrezali slavnostni plesi, ki so bili ujeti v malone kulturno strogost iz davnine prevzetih oblik. V teh zaključnih pasajah je bilo v polni meri občutiti, kar smo od ljubljanskih plesalcev pričakovali: prekipevajoči občutek veselja do plesa kot prirojenega življenjskega izraza se je razodel občinstvu, ki je ob koncu vse sodelujoče živahno pozdravilo.

Kot Biljana se je ljubko vtisnila v srca gledalcev mična Majna Sevnikova, kateri so se oddolžili z zlasti prisrčnim aplavzom, ker je obilni dež cvetja ni več dosegel. Stane Polik je kot Marko pokazal moško moč in melanholijo, ni pa dosegel bleščečega sijaja junaka. Pač pa se je s svojim tehničnim znanjem in z nadzemesko plavajočo gracijo prikupila Vesna Vidrova. Biserka Tatjane Remškarjeve je izrazila plesalsko osebnost in nas je naredila še toliko bolj radovedne na njeno vodilno vlogo v »Labodjem jezeru«. Končno sodbo o baletnem ansamblu iz Ljubljane nam bo omogočil šele ta drugi večer. -kn-

Isti časopis je dne 17. avgusta poročal o uprizoritvah Verdijevega »Othello« in Smetanove »Prodane neveste«:

»Othello« — nenavadno doživetje

Dosedanji glasbeni dogodki VI. Evropskih tednov so dosegli višek z Verdijevim »Othello«. V okviru svojega gostovanja je ljubljanska Opera v sredo pokazala predstavo, ki je v režijskem uprizoritvenem in glasbenem smislu kot umetniška reprezentacija nekega vendarle srednjega provincijskega mesta imela več kot nadpovprečno, celo odlično raven. Scena in razsvetljava sta se vredno uvrstila vanjo kot doprinos festivalskega mesta in sta zagotovila potek brez trenja. Da ni bilo dela mogoče uprizoriti pred mestno hišo pod milim nebom, kakor je bilo prvotno predvideno, je treba samo vobče obžalovati. Če bi v dramatično dogajanje vsteli še naravne kulise kakor pri uprizoritvah na Domplatzu in v Domhofu, bi to gotovo učinkovalo še bolj sijajno. Domavskim valovom ni bilo dano oblivati bregov Cipra.

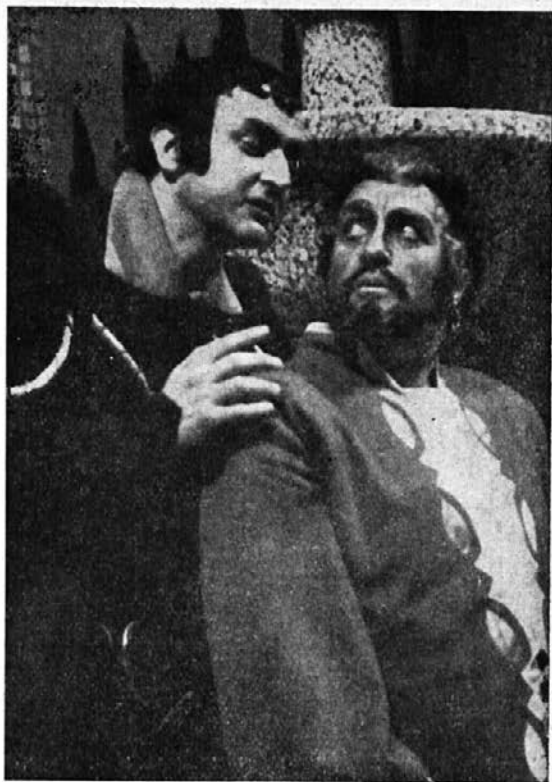
Ta nezaželena in nepričakovana nujnost prestavitve v dvorano je mogla biti z mnogimi premiki scenografu Frützu Krusperskemu najmanj po godu. Kruspersky je zasnoval prizorišče prvega dejanja kot kraj dogajanja za celotno delo, s tem da je predvidel le v podrobnostih vsakokrat majhne spremembe. Na desni oblastnikova palača, s katere visoko postavljenega portala vodi stopnišče navzdol k razširjenemu prednjemu prostoru, ki ga začasno omejuje druga, k morju se spuščajoča pot. Kvišku štrleči kolci in benečanski lev, mišljen prav-

Prizor iz
»OTHELLA«:
B. Glavakova
(Emilija) in
V. Bukovčeva
(Desdemona)

zaprav za naša stebra, ki zaključuje oder na levi, in ki je bil zdaj veličastno postavljen v ozadje, so izpopolnjevali celoto v imponantno sliko. Ker se ta ni posiljevala z realističnimi nadrobnostmi, je v svoji kamniti arhitekturi navzlic potrebnemu razkosanju učinkovala še vedno monumentalno in veličastno. Še celo zadnja slika, Desdemonina spalnica, je bila prestavljena na grajsko dvorišče. Spričo toplih noči ob Sredozemlju se ta misel ne zdi samo iz odrsko tehničnih razlogov popolnoma jasna, zlasti ker s tem razen nekoliko izgubljene atmosfere ni bil prelomljen stil. Vsekakor pa se zdi, da je bil poizkus, vdihniti zaslanjajoči zavesi dramatično življenje, ponesrečen in je bil tudi odveč spričo vehementnosti in navzočnosti igre glavnega igralca.

Scenični podobi se je bilo ne nazadnje tudi zahvaliti, da se nikakor ni potrdila rahla bojazen, da imamo pričakovati nekoliko zastarel stil opere. Režija (Ciril Debevec) in kostumi so v razsveseljivi meri izpričali odmik od konvencij 19. stoletja in so bili popolnoma umerjeni našemu današnjemu, manj naivnemu opernemu okusu. Zlasti je treba poudariti živo zrahljanost velikih zborovskih in ansambelskih prizorov. Ob vsakokrat nastopajočih glavnih figurah se je gibalo ljudstvo po neprisiljenih opravkih, se razhajalo na drobne delovne epizode in je tako zelo naravno poživiljalo podobo. Nasprotno pa ni bil, kjer kakor v tretjem dejanju ni motivirano, podvzet noben poskus naturalistič-

Prizor iz
»OTHELLA«:
S. Smerkolj
(Jago) in
J. Gostič
(Othello)

nega premikanja, temveč je bil zbor postavljen skupinsko in statuarično. — Krasno barvani kostumi so se držali orientalsko mešane beneške renesance.

Kakor »Falstaff«, Verđijeva zadnja opera, je bil tudi »Othello«, ki ga je dokončal s 73. letom, prvorazredno drzno umetniško delo, potem ko se je mojster dalj časa podrobno poglobljajal v Wagnerjevo umetnost in se podvrgel obširni samokritiki. Medtem ko je v prejšnjih delih navzlic močni osebnosti stala povsem v ospredju čisto z zelo primitivno spremljavo podprta, nezaslišano enostavna melodika, se je polagoma premaknila notranja teža, dokler se niso prvič v »Othellu« združili veliki loki glasbene drame z živo tradicijo italijanske pevske opere. Slej ko prej pa ostane pevec kot nosilec dejanja tvorno središče. V polni meri se zaveđajoč tega dejstva je glasbeno oblikovanje našlo svoje težišče ne v simfonično orkestralnem delu, temveč na odru. Ljubljanska Opera razpolaga s pevskim ansamblom, za katerega oceno bi komaj zadostoval pridevek »eliten« in ki je upoštevanja vreden tudi v zasedbi majhnih stranskih vlog. Josip Gostič je kot Othello glasovno kakor igralsko napolnil dimenzije velikanskega odra z grozljivim izrazom razdraženega leva. Njegovi prav tako ekonomično zastavljeni kakor v razburjenju elementarni izbruhi so se zgostili v redko močnem in polnem organu. Njemu enakovredno ob strani je Desdemona

Vilme Bukovčeve z lirično mehkim in dramatično svetlo blestečim sopranom kajpak našla svoj višek v zadnjem dejanju. V maski in igri izogibajoč se vsake narejene demoničnosti se je kot Jago prikupil bolj v liričnih partijah prepričevalni visoki bariton Samo Smerkolj z izredno izdelano, raelistično podobo. Kar mu je primanjkovalo glasovnega zanosa, je izdatno izravnal s profilirano karakterizacijo svoje diabolične funkcije. Njegov protinigravec Cassio, kakor tudi Rodrigo, Lodovico, Montano, glasnik in zvesto skrbna Emilia so bili izvrstno zasedeni. Odlični in številčno močni zbor razpolaga zlasti v ženskih glasovih z veličastno močnim svetlim materialom.

Dr. Danilo Svára je vodil visoki ravni odra prilagojeni orkester z vzvišeno roko in je privedel Verdijevo genialno tonsko govorico do plastičnega učinka. Dobri godalci, homogeni in nikdar brutalno zveneči trobilci in solistično se izkazajoči, čeprav tudi manjšim kolebanjem v ubranosti podvrženi pihalci so se zliivali v enotno zvočno telo. Brneče delovanje nekaterih svetlobnih aparatov je prav tako kakor pri prejšnjih podobnih priložnostih vsekakor motilo. — Občinstvo se je sprva šele polagoma tajalo iz začetne rezerviranosti, a je ob koncu pokazalo, da si je povsem v svesti nenavadnega doživetja.

»Prodana nevesta«

Drugi operni večer ljubljanske Opere je prinesel s Smetanovo »Prodanovo nevesto« proti prejšnjemu dnevu v izbirni dela kar se da največje nasprotje. Tragediji je sledila narodopisna in iz ljudskega življenja zajeta komična opera. Privlačnost dela je bilo videti že iz večjega priliva obiskovalcev kakor tudi v neposredno že po uverturi občuteni, prisrčni zavzetosti občinstva. Ko je proti koncu dež prepričljivo in zelo slišno začel liti na streho dvorane, je bilo mogoče z zadoščenjem ugotoviti, da je ozir na vabljivo, čeprav nekoliko tvegano predstavo pod milim nebom končno dobil svojo najbolj veljavno potrdilo.

Sama uprizoritev z drugim dirigentom in deloma drugimi solisti ni povsem dosegla kvalitetne višine »Othella«. Rado Simoniti se je izkazal kot orkestrski vodja z muzikantskim elanom in kot glasbenik, ki se brez ozira na času primerno puritanstvo priznava k izvirnemu smislu te glasbe. Izogibajoč se ekstremnih taktov in tu in tam rajši zadevajoč čustveno prijetni značaj, je Simoniti pokazal zlasti živahen odnos do plesnih oblik. Zato so se prikradle v orkester nekatere neko-rektnosti in napake. Kot je bilo že pri »Othellu« opaziti, je v teku večera ne ravno nebitveno padla ubranost prve oboe. Prigoda, ki je pri instrumentu, ki je zaradi svoje konstantnosti odločilen za enotno intonacijo orkestra, prav gotovo svojevrstna. (Da se je ubranost vsega ostalega orkestra dvignila in da je le oboina ostala enaka, menda ni domnevati.) Nasprotno pa je treba visoko pohvaliti ljubljanske klarinete: tako flavti podobno, resnično pojočo kantileno bi težko našli v južni Nemčiji.

Pevski ansambel je bil prav tako kot prejšnji dan odlično zaseden. Miro Brajnik je dal svojemu Janku sijočo brezskrbnost mladostnega ljubimca, ki se sistematično z nikakršnim ravnanjem ne loči od ostale vaše mladeži. Tudi glasovno je pristni Janko, vendar je vsekakor še nekoliko odvisen od dirigenta, s katerim se zdi, da v pogledu tempa ni vedno istega mnenja (prvi duet). Kot precej energična in odločna Marinka se je pokazala Desdemona prejšnjega dne, primadona Vilma Bukovčeva. Sposobnost modulacije njenega mamljivega glasu ji dopušča mnogostransko področje gibanja, čeprav je v tej vlogi šla do meje tistega, kar je za Krušinovo Marinko še najboljšo. Groteskni tip

ženitnega mešetarja Kecala je podal globlji buffo basist Ladko Korošec, ki se je pripeljal na vozu s ponijem. Kakor Kecal nas je tudi jecljajoči Vašek s svojo krasno frizuro obvaroval klamotnega pretiravanja. Bil je, kar je moral biti: podoba žalosti. Roditeljska dvojica Krušinova, kakor tudi oče Miha in njegova žena Hata, prav tako pa tudi obrobne figure cirkuškega ravnatelja, Esmeralde in Indijanca, so zadeli v igri in petju pravi komediantski ton.

Maklone še močneje kot v »Othellu« se je zdela pri »Prodani nevesti« jasna skrb režije, ki je bila ponovno v rokah Cirila Debevcu, da bi dosegla kar se da naravni učinek z razrahljanjem scene in na sploh živahnim oblikovanjem podobe. Debevec gre tako daleč, da pusti teči v dolgih prizorih vseskozi v ozadju nevsiljiva in nebistvena stranska dejanja, ki niso v nikakršni zvezi s spredaj se odvijajočim glavnim dejanjem. Človek je lahko o tem različnega mnenja, da gleda v tem preživelo operno konvencijo ali pa tudi izposodek iz filmske dramaturgije. Za nepristranskega opazovalca pa učinkev taka odrska režija, če v dodanem ne izhaja iz tukaj navedenih meril, le kot bolj bogata in v naravnem načinu poživljajoča. Nasprotno pa se zdi v bistveni zborovski in ansambelski režiji marsikaj ne dovolj jasno izlikano. Medtem ko so bile v »Othellu« mase dejanju primerno razgibane ali statuarično-oratorialno razpostavljene, je bila v »Prodani nevesti« že začetna scena prvega dejanja indiferentno postavljena. Tudi ta večer spet izvrstno pojóči zbor je stal pri tem skoraj brez zveze obrnjen proti občinstvu.

Naj ne zamočimo, da se je odigravalo celotno dogajanje v duhu iz Smetanove glasbe porojene svežine in življenjske sile. Anton Hodek je oskrbel smiselno koreografijo raznih plesnih in baletnih vložkov, medtem ko je nastop skupine komediantov v tretjem dejanju dobil podobo privlačne ljudske atrakcije. Stilno pristne češke noše so izpopolnile iluzijo odra, na katerem je Fritz Kruspersky s svetlimi barvami pričaral sanjski vaški trg. Če je po slovensko zapeti »Othello« vodil proč od Verdija in italijanskega belcanta, pa smo se jezikovno približali češki »Prodani nevesti«. — Passau je doživel dva večera, vredna festivala.

Wolfgang Hiltl

O naši uprizoritvi »Labodjega jezera« je isti časopis poročal dne 19. avgusta 1957:

Demonstracije iz visoke šole baleta

Dva vzroka opravičujeta sprejem baletnih večerov v program Evropskih tednov in pojasnjujeta njihov iz leta v leto čedalje večji uspeh: vedno znova se kaže klasični balet kot umetnost, ki združuje narode, ker njegov ideal umetniške lepote ustreza splošno veljavnemu človeškemu idealu. Tako smo ob isti priložnosti že nekoč navajali Jeana Cocteauja, ki pravi o tej umetniški zvrsti: »Samo ta je sposobna obvladati duše, ki jih zidovi jezikov ovirajo v združevanju.« — Na drugi strani pa občinstvo živo terja ljubke in čisto oblikovane igre gibanja lepega človeškega telesa, ki se ne mení za zakon zemeljske težnosti. V velikih mestih so se odvrnili od izraznega plesa in so se prav tako kot pri nas, kjer nimamo takih izkušenj (nemara spodbujenj od plesnega filma), spet navdušili za čar in podobo novoklasičnega baleta, ki ima v svoji abstraktni čutnosti, v svoji jedrnatí podobi in vžigajoči muzikalnosti več bodočnosti kot včerajšnje plesne ekspresije, ki hočejo biti simbolične in metafizične.

Zato ne preseneča zlasti veliko zanimanje za to zadnjo premiero Evropskih tednov 1957. V zadnji uri v za dojemljivost na 2000 sedežev

V NEKAJ DNEH IZIDE

»LINHARTOVO IZROČILO«

— zgodovinski pregled slovenske dramske književnosti in slovenskega gledališča — pripravljen ob dvestoletnici rojstva

ANTONA TOMAŽA LINHARTA

Zbornik vsebuje eseje rektorja prof. dr. Franceta Koblarja »Slovenska dramatika — izročilo Antona Tomaža Linharta« in prof. ing. Filipa Kumbatoviča - Kalana »Evropeizacija slovenske gledališke kulture« s povzetki v francoskem, ruskem in angleškem jeziku, ki so jih prevedli Sidonija Jeras-Guinot (v francoščino), France Klopčič (v ruščino) in Olga Grahor (v angleščino).

S tem delom bo dobil slovenski bralec in ljubitelj gledališča v roke prvo pregledno zgodovino slovenske gledališke omike od prvih začetkov do najnovejših dni. Knjiga bo bogato ilustrirana: v njej bo natisnjenih 350 slik (posnetki uprizoritev, portreti gledaliških umetnikov, faksimili starih rokopisov in gledaliških dokumentov).

Ta zelo pogrešana in nestrpno pričakovana knjiga, ki bo izvrstno služila tudi kot učni in študijski pripomoček, bo izšla v založbi Drame Slovenskega narodnega gledališča, v redakciji Lojzeta Filipiča in zunanji opremi Vladimirja Rijavca ter bo obsegala 224 strani velikega formata.

V prodaji bo pri biljeterjih vseh slovenskih gledališč in v vseh knjigarnah.

povečana tribuna v Nibelunški dvorani je bila zasedena do skrajne meje. Ker o umetniški zmožnosti plesnega ansambla iz Ljubljane pri nas pravzaprav nismo nič vedeli, je moralo mimo že navedenih dejstev magično učinkovati pač ime Čajkovskega baletne pravljice »Labodje jezero«, ki je tako močno pritegnilo. Kdor ga čuje, misli na »slovesni večer v Veliki Operi« in vidi pred seboj bele postave, ki ob sladki glasbi plavajo skozi romantično sliko in dvorijo v preumetnih figurah kronani lepoti v svoji sredi. Tako slavimo »Labodje jezero« enako danes kot pred sto leti.

Koreografija za Čajkovskega glasbo in libreto Begičeva in Gellerja je bila po neuspehu prve obdelave ob uprizoritvi v »baletnem svetlišču« petrograjskega Marijanskega gledališča (1885) dokončno ugotovljena po Mariusu Petipaju in Levu Ivanovu. Na nji temeljijo tudi najpomembnejše uprizoritve našega časa. S tem je vsekakor podana težava, ki vliiva mnogim baletnim mojstrom do dela kot celote spoštljivo spoštovanje. Kot smemo po petkovi uprizoritvi reči, upravičena častilakomnost ljubljanskega plesnega ansambla, da ne izpolnjuje samo neogibnega opernega in operetnega (?) deleža, temveč daje tudi iz svojega samostojne večere, si je zadala še toliko težjo nalogo, kot je danes v navadi, namreč sprejeti kot samostojne točke v mešane sporede tako imenovanih Svečanih baletnih večerov kvečjemu znamenito drugo dejanje ali pa k najtežjim plesnim duetom celotne baletne literature prištetj »Pas de deux« Črnega laboda iz tretjega dejanja.

Smelost je uspela v presenetljivi in občudovanja vredni meri. Dvomimo, da je pri nas katero enako veliko nemško mesto, ki bi moglo reči, da ima tehnično tako čisto izobraženo in pri tem številčno tako močno baletno skupino. Ta ugotovitev, zasluga mladih Jugoslovanov in dobiček lepega večera ne bodo niti najmanj utrpeli ob dejstvu, da je koreograf Mile Jovanović v ne ravno neznačni meri skrčil tehnične zahteve standardne oblike. Tudi bi si bilo želeli gibkejšega poteka dejanja. Vsaka majhna variacija ni že take vsebine, da bi opravičevala aplavz terjajočo zaključno pozo, vendar je bila toliko čisteje in bolj posrečeno prikazana visoka šola klasičnega baleta, ne glede na nekaj manjših spodrseljav v ekstremnih finesah olajšane forme. Zbor in solisti so pokazali omembe vredno enotnost, tistih nekaj rekvizitov in nadomestnih delov (Fritz Kruspersky) jih ni nikoli odvrnilo od gibanja, obilica iz genialnih domislekov izvirajočih in iz duha glasbe porojenih oblik je prišla do polnega izraza. Že ta sama glasba, Čajkovskega prva baletna kompozicija, je zvenela pod Danilom Švaro od orkestra ljubljanske Opere hrepeneče sladko in otožno romantično, kot se spodobi. Plitvini v mehki brez notranje vrednosti so se brez težav izognili. Nasprotno pa je manjkalo godalcem različno nekoliko pozornosti, med tem ko se tokrat dirigent ni povsem dovolj elastično prilagodil dejanju na odru.

Iz vzrokov vsebinske razumljivosti s pantomimičnim nastopom prinčeve matere in z različnimi dvornimi neumnostmi izpremešano prvo dejanje je Jovanović odprl originalu zvesto s Pas de troisom. Druge variacije vsekakor ni plesal Benno (Janez Mejač), temveč sam Siegfried: Vlasto Dedovič je odplesal ta prvi solo s tako lepimi skoki in graciozno gotovostjo, spričo česar je bilo obžalovati, da mu je v nadaljnjem poteku bolj in bolj pripadla vloga Cavaliere serventea prima-balerine. Konec dejanja je tvoril manj ceremonialno kot običajno podani veliki valček. — Dekorativno še skopoz zamišljeno, t. j. v osnovi pred črno stišno odrsko zaveso odigrano drugo dejanje, je po labodjem valčku, ki ga je baletni zbor vzneseno izvedel, prinesel prvi višek z velikim Pas de deuxom, v katerem sta Odette in Siegfried pokazala

svojo vizijo ljubezenske sreče. Temu je sledil očarljivi Pas de quatre, v katerem so se štiri labodice (Vesna Vidrova, Vera Marinc-Karičeva, Stanka Brezovarjeva, Nada Polikova) navzkriž držale za roke in se na koncu plesa podredile koreografskemu ukazu identitete s 16 Pas de chat frontal preko odra — eden resnično navdušujočih trenutkov večera. Odettin znameniti labodji ples je bil vstavljen k majhnim delom code. Tatjana Remškarjeva, plesalka s trpkim, simpatičnim žarom in preciznim znanjem, je ugajala tu zlasti zaradi oživljene igre rok.

V primeru s tem je nekoliko upadlo kot prvo pestro zasnovano tretje dejanje s preprostimi, drug za drugim postavljenimi narodnimi plesi. Najlepše je v tem pisanem redu učinkovala mazurka z izrazito svežim šarmom obdarjene Majne Sevnikove (partner: Metod Jeras). Ne posebno prepričljivo motivirana se je zdela tu modifikacija Rothbartovega nastopa. Zlobni gospodar začaranih labodice nastopi dvakrat z zlato masko s ptičjo glavo, dokler ne podleže princ podobnosti črne labodice Odilije z Odetto. Veliki, v izrazito zahtevnih solističnih variacijah razvezani Pas de deux je dovolil Vlastu Dedoviću nekaj blestečih entrechatov (prekrižani petkratni udarci nog, ki so kajpak tem težavnejši, čim nižji je vsak skok). Odilija je predpisano kronala svojo vlogo z mnogimi Foutteji, t. j. z bravurozno, prepričljivo obvladano rotacijo, pri kateri dela plešoča noga z učinkom vijaka. Pri tej figuri, ki seveda nekoliko športnemu tipu plesalke zlasti leži, se je glasno prelomilo nepretrgano odobravanje. — Balet je, tudi kjer je umetniško zastavljen, nekaj povsem drugega kot cirkus, namreč izpričalo umetniške resnice v priznavanju k čistemu stilu.

Zadnje dejanje — spet v klasičnem belem tutuju — je končno še enkrat v vsej čistosti pokazalo, kaj lahko pomeni balet. Če je tu v skoraj matematičnem prekriževanju diagonal in v tekoči razvrstitvi skupin pod dnevno svetlobo pred temnim ozadjem nastala slikovna in gibna poezija, če je v menjavi najlepših oblik nesnovno in vendar povsem pričujoče proniknilo v širok prostor človeško občutje — potem se je za trenutek izpolnil sen o kraljestvu neprijemljive, večno zmagovite lepote.

-kn-

H. P. Heller je o gostovanju ljubljanske Opere v Passau poslal pismo »Našim razgledom«, ki so ga objavili dne 31. avgusta t. l.:

Pismo iz Passaua

Opera in balet Slovenskega narodnega gledališča sta obvladala program tretjega in poslednjega tedna na festivalu »VI. Evropski tedni« v nemškem mestu Passau. Jugoslovanski umetniki, ki so prvič nastopali v nemški zvezni republiki, so 19. avgusta zapustili to obmejno mesto, ki leži ob iztoku Inna in Ilza v Donavo. Oba ansambla sta z baletnima predstavama »Ohridsko legend« in »Labodjim jezerom« ter z dvakratnima uprizoritvama oper »Othello« in »Prodana nevesta« žela priznanje domačega in tujega občinstva.

Nemška televizija in tisk sta izčrpno poročala o teh operah in in baletnih predstavah. Premiero »Othella« so imenovali muzikalni višek festivala, ki je trajal tri tedne. Dnevnik »Passauer Neue Presse«, ki izhaja v 100.000 izvodih, je dal svoji kritiki teh predstav naslednji naslov: »Othello, nenavaden dogodek«. Bilo je v načrtu, da bodo jugoslovanski gostje nastopili na prostem, zaradi neugodnega vremena pa so morali predstave preložiti v veliko športno in gledališko dvorano mesta Passau. Potem ko je ljubljanski orkester pod taktirko Eduarda Straussa, pravnuka kralja valčka — Johanna Straussa, sodeloval že na »Balu narodov«, je balet »Ohridska legenda« odprl tretji teden festi-

vala. Ta prvi baletni večer se je vtisnil občinstvu v spomin, ker je pokazal, da sta Pia in Pino Mlakar vzgojila dobro izvežban in prizadeven ansambel. Dva tisoč obiskovalcev je gledalo klasični balet »Labodje jezero«, ki je močno učinkoval že samo zaradi tega, ker so celotne izvedbe tega baleta redke. Ne samo Passaučanom, tudi drugim nemškimi in tujimi obiskovalcem je bil drugi baletni večer pravi umetniški užitek. Medtem ko so se pri »Labodjem jezeru« izkazali solisti, je pri »Ohridski legendi« ugajala predvsem večja ubranost skupinskih nastopov. Ker je občinstvo večidel vedelo, kakšne so težave pri celotni izvedbi »Labodjega jezera«, se je tudi sprijaznilo s koreografskimi krajšavami Miila Jovanovića. Orkester je vodil dr. Danilo Švara.

»VI. Evropski tedni« so imeli tri viške: izvedbo 9. Brucknerjeve simfonije v passauski Štefanovi stolnici (simfonijo so s papeževim dovoljenjem prvikrat izvajali v božjem hramu); »Salzburško veliko gledališče sveta« Huga von Hofmannsthal in »Othello« ljubljanske Opere. Režija Cirila Debevc je prav tako ustregla okusu občinstva kot okusu kritikov — to pa nekaj velja. Pevcem in zboru se je enakovredno pridružil orkester pod vodstvom dr. Švare. Odkar ima mesto Passau Nibelunško dvorano, ki je bila zgrajena leta 1936, se je v zgodovini passauskega gledališča zgodilo prvikrat, da so stali na odru pevci, ki so brez mikrofona s svojimi glasovi napolnili dvorano.

Jože Gostič je blestel kot Othello in Vilma Bukovec kot Desdemona. Tudi Samo Smerkoč kot Jago in vsi drugi, pa četudi v najmanjših stranskih vlogah, so pripomogli k doognani stvaritvi celotnega ansambla, ki je izzvala buren aplavz občinstva. »Prodana nevesta«, Smetanova opera, ki črpa iz glasbene folklore, ni mogla doseči višine predstave »Othello«. Ali tudi tu so bile pevske vloge, prav tako kot prejšnji večer, v celoti odlično zasedene. Miro Brajnik je bil prikupen Janko in Vilma Bukovčevi, z njenim modulacij sposobnim glasom, je bila dana kot Marinki možnost za vsestransko udejstvovanje. Prijetno doneči bas-buffo Ladka Korošca (Kecal) je pogodil komediantski ton prav tako kot jeceljajoči Vašek Janeza Lipuščka. Oba sta se dobrodejno izognila pretiravanju in nista šla čez meje okvira dejanja, ki ga je Ciril Debevec že tako in tako fantazijsko razširil. Veliko živahnost je orkestru izvalil Rado Simoniti.

Kot smo razbrali iz razgovorov z dr. Danilom Švaro, dirigentom in ravnateljem ljubljanske Opere, in z režiserjem Cirilom Debevcem, so se jugoslovanski gostje v mestu Passauu dobro počutili. Morda so Slovenci in Bavarci take narave, da hitro stko med seboj vezi, morda pa sta pripomogli tudi Donava, ki veže narode, in podobnost pokrajine k temu, da je jugoslovanskim gostom bilo bivanje v starem nemškem mestu na avstrijski meji tako prijetno. Občinstvu so ugajale stvaritve gostov iz Ljubljane, umetniki pa so bili občinstvu hvaležni za njegov iskreni in darežljivi aplavz. »Radi bi še prišli,« je dejal dr. Švara ob slovesu, »in mislim, da se bomo prihodnje leto spet videli.« Ljubitelji umetnosti in gostje festivala VI. Evropski tedni se tega nadejajo.

H. P. Heller

Časopis »Süddeutsche Zeitung« iz Münchna je o Passauskem festivalu poročal dne 22. avgusta t. l.:

Popoln uspeh Evropskih tednov

VI. Evropski tedni v Passauu, ki so se pravkar končali, so popolnoma uspeli. Po dosedanjih cenitvah je prireditve obiskalo 35.000 oseb. Čeprav je slabo vreme v zadnjem tednu prisililo festivalsko vodstvo, da je nameravane predstave na prostem preneslo v Nibelunško dvo-

ramo, so bila tudi v umetniškem oziru izpolnjena vsa pričakovanja. Slovenska Opera iz Ljubljane je igrala pred razprodano hišo. Posebnega priznanja je bila deležna uprizoritev Čajkovskega baleta »Labodje jezero«. Več kot dvestoglavni jugoslovanski ansambel je bil viharno pozdravljen. Ker so VI. Evropski tedni, ki jih je vodil intendant Klein, tudi finančno zadovoljili, je menda nadaljevanje poletnih festivalov za prihodnost zagotovljeno.

Casopis »Regensburger Woche« iz Regensburga je dne 23. avgusta poročal o uprizoritvi »Prodane neveste«:

PILATUS je bil navzoč pri uprizoritvi Smetanove »Prodane neveste« v Passauu, kjer je v okviru VI. Evropskih tednov Jugoslovan Rado Simoniti v nekoliko suhoparnem okviru Nibelunške dvorane dirigiral orkestru ljubljanske Opere. Opero so peli v slovenskem jeziku, vendar jezikovna težava ni bila občutna, ker smo imeli v rokah nemške sporede.

Smetanovo glasbo sta odlični orkester in dirigent podala z veliko zvestobo delu. Je že tako, da slovansko glasbo najprepričljiveje podajajo slovanski interpreti. V glasbi češkega mojstra živi češka muzikantska duša. Naslovno vlogo je pela Vilma Bukovčeva zelo jasno in pevsko ter igralsko dorasla vsaki situaciji. Njej ob strani je stal z brez truda tako zvokovno kot glasovno polnostjo Miro Brajnik v vlogi Janka. Komediantsko znanje je pokazal Ladko Korošec v vlogi ženitnega mešetarja Kecala.

Zlasti povezani s sijajno dediščino slovanskega bogastva ljudskih pesmi so se pokazali zbori. Tudi koreografija se je dobro prilegala. V tretjem dejanju nastopajoča skupina komediantov je izvajala upoštevanja vredne bravure.

LJUBLJANA

Cankarjeva ul. 3

telefon 21-470

Čenjenim odjemalcem vljudno sporočamo, da bomo v letošnjem letu poleg običajnih radijskih sprejemnikov razpolagali tudi z UKV sprejemniki priznanih znamk. Priporočamo, da si za boljši sprejem inozemskih UKV oddajnikov nabavite specialno anteno in kabel pri nas. Sprejemamo naročila za uvožene televizijske aparate in magnetofone. — Na zalogi imamo vse vrste domačih radijskih sprejemnikov, ves pripadajoči radijski material, gramofone, radiogramofone, električne merne instrumente, žice, elektronke, baterije, antenski pribor itd. — Za vse potrebne informacije se izvolite obrniti na našo specializirano trgovino na drobno

Časopis »Linzer Volksblatt« iz Linza je dne 22. avgusta t. l. objavil članek po naslovom:

»Passau: Evropski tedni s slovanskim akcentom«

Zaključno točko in hkrati višek VI. Evropskih tednov v Passauu je tvorilo gostovanje Opere iz Ljubljane, ki je mimo Zagreba in Beograda vodilno operno gledališče naše južne sosedne. Dva baletna večera (»Ohridska legenda« in »Labodje jezero«) je občinstvo navdušeno sprejelo. Dnevi 14., 15., 17. in 18. avgusta so pripadali operi: z »Othello« Giuseppeja Verdija in s »Prodano nevesto« Bedřicha Smetane so imeli gostje srečno roko pri izbiri. Če je italijanska opera ustrezala njihovemu južnjaškemu temperamentu, so se predstavili s Smetanovo opero prav tako kot zastopniki svoje slovanske narodnosti. Razen tega ima šef Opere na razpolago prav odlični ansambel. Zal so morale biti predstave zaradi slabega vremena prestavljene s prizorišča na prostem pred mestno hišo v Nibelunško dvorano, ki je za take slavnostne uprizoritve navzlic razmeroma dobri akustiki povsem neprimerna in jim daje deziluzionističen okvir.

Pod virtuoznim vodstvom dr. Švare so izvedli v sredo in soboto »Othella«. V glasbenem oziru je dosegel operni večer najvišjo raven in bi mogel kar dobro vzdržati v primerjavi s Karajanovim »Othello« na Državni Operi ali pa z Veronsko festivalsko uprizoritvijo pod Antoninom Vottom pred dvema letoma. Precizno, z briom in z veliko dramatičnostjo je dr. Švara tolmačil Verdija in orkester skoraj 80 mož je počenši od težkih trobil do melodioznih godal intenzivno sledil njegovim intencijam.

Zahtevno in dinamično naslovno vlogo je pel Jože Gostič s svojim velikim, nekoliko grlatim glasom, ki pa tehnično ni povsem obvladan: njegovi prehodi v piano so bili često previsoki. Igralsko je Gostič s svojo stvaritvijo v epilogu učinkoval prepričljivo, v pevskih premorih pa je žal večkrat statiral. Kot edini izmed ansambla poje tudi na opernih odrih z nemškimi jeziki: na Dunajski Državni Operi je upodobil Renata v »Plesu v maskah«, Manrica v »Trubadurju«, Bacchusa v »Ariadni na Naksosu« in tenorskega oklepника v »Čarobni piščali«, na Volksoperi pa Era v »Eru z onega sveta« in tenorsko vlogo v Menottijevi »Svetnici z Bleekerstreeta«. — Psihološko dobro zastavljen je bil Jago Sama Smerkolja, ki je imel glasovno svoj višek v Credu. Njegovemu sivemu, trdemu glasu manjka relativno k probojni višini, ki se igraje dvigne do fisa, nekoliko substance v srednji legi. Glasovno so se izkazali tudi igralci v ostalih vlogah, začenši od svetlega, metalnega tenorista Draga Čudna (Cassio) pa do zvočno lepe altistke Božene Glavakove (Emilia).

Dogodek večera pa je bila Vilma Bukovčeva, ki je počala čudovito Desdemono. Gospa Bukovčeva ni v Linzu neznana: leta 1954 nas je na dveh večerih v palači Trgovskega združenja očarala s svojim čudovitim glasom, ki od tople timbrirane srednje lege pa tudi do blestečih, neutrudnih višin ima vse, zaradi česar bi jo lahko uvrstili v vrsto prvih opernih pevk. Navdušujoč je njen zvonko svetli, nenavadno nosilno zmogni piano, ki ga je zlasti zastavila v pesmi o vrbli in v Ave Mariji. Razen tega ima gospa Bukovčeva bleščečo pojavo in zna vlogo prepričljivo oblikovati. Taká pevka bi bila tudi za našo Državno Opero, navzlic Rysanekovi, Goltzovi, Borkhovi ali Nilssonovi, obogatitev.

Veliki, precizno naštudiraní zbor je prepričal v prizoru z viharjem in je z občutjem oblikujočimi trobilci tvoril močan zvočni aparat. Zal je bil splošni vtis nekoliko zmanjšán zaradi optičnih momentov

— zaradi precej preprostega režijskega načina in preveč preproste enotne dekoracije.

»Prodana nevesta«, delo, ki je polno življenjskega veselja, naravnosti, samoniklega humorja in tople mehkosrčnosti, je bila v uprizoritvi gostujočega ansambla ljubljanske Opere praznik veselja do igre, komedianstva najplemenitejše vrste, najboljše pevske umetnosti in poveličevanja slovanske svojevrstnosti v Smetanovi glasbi. Režiser Ciril Debevec je pokazal za vse to razumevanje in je pričaral na odru bleščečo uprizoritev, ki jo je odlični ansambel očarljivo posredoval gledalcem. Tudi inscenacija je bila v svoji živahni preprostosti nadvse dražestna. Kakor prejšnjega dne je bil sijajen tudi orkester, tokrat pod vodstvom Rada Simonitija, ki je bil pevcem zlasti pazljiv spremljevalec! Od prvega takta uverture smo bili potegnjeni v tek vrtinčastega veselja do muziciranja. V tej iskreni se glasbeni opojnosti so se v popolni harmoniji gibale osebe, ki so v pravi meri znale dati humoristične, burleskne, rahlo naivne in lirčne razpoloženske elemente.

Igralsko in pevsko očarljive so bile podobe ljubeznivo prekanjnega in grotesknega ženitnega posredovalca Kecala (Ladko Korošec), s premeteno omejenostjo podanega Vaška močnega tenorista Janeza Lipuščka in dvojica Janka in Marinke. Ti dve partiji sta pela spet Vilma Bukovčeva in Miro Brajnik (ki je l. 1954 prav tako pel v Linzu), ki sta vlogama dala svoja brez primere lepa glasova in ju znala opremiti s šarmom in temperamentom. Zbor, balet in ostali solisti so izpolnili svojo nalogo več kot dobro in so zaokrožili večer v pravo doživetje.

Dieter Haintz

Vršim vsa generalna in ostala popravila vseh vrst motornih vozil!

Jan Janez
Rudnik 16
Tel. 20-281

Osvježujoči naravni sadni sokovi

malinovača
oranžada
citronada

ALKO
AYO

»Alko«
SOCIJALNA IN GOSPODARSKA ZVEZA SLOVENIJE

BELEŽKE

Na gledališču Columbijske univerze so 9. maja t. l. uprizorili svetovno premiero opere skladatelja Carla Chaveza »Panfilo in Lauretta« na libreto Chestra Kallmana.

V Kölnski Operi so 8. junija imeli krstno predstavo opere »Krvava svatba« skladatelja Wolfganga Fortnerja, ki je bil doslej uglasbil že neko šolsko opero, pantomimo in balet. Dejanje nove opere temelji na Lorcovi drami. Skladatelj ni skušal posnemati španske glasbe v tradicionalnem stilu z uporabljanjem kitar, mandolin, kastanjet in priložnostnih narodnih melodij, temveč je komponiral »Krvavo svatbo« v svobodni dvanajsttonski tehniki in uporabil velik orkester s saksofonom in celesto ter razširjenimi tolkali, vendar brez rogov. Realistične elemente v delu je skladatelj ločil od prividnih in mističnih z uporabo govornice in pete besede. Pri uprizoritvi so zlasti odlično ocenili režijo Ericha Bormanna, medtem ko je orkester dirigiral Günter Wand.

V Düsseldorfu so 3. junija uprizorili svetovno premiero opere »Razbojnik« (po Schillerjevi drami) mladega nemškega skladatelja Giselherja Klebeja. Libreto vsebuje nekako četrtino Schillerjevega originalnega teksta, medtem ko ima glasba, ki jo je Klebe pripravil pet let, dvomljiv sloves, da je najbolj zamotana, kar jih je kdaj ustvaril kakšni skladatelj. Tudi Klebejeva opera je komponirana v dvanajsttonskem sistemu in terja velik orkester s klavirjem. Lokalni kritiki so proglasili novo delo za najpomembnejšo opero po Bergovem »Vojičku«.

Opera Karlsruhe je uprizorila evropsko premiero enodejanke Richarda Mohaupta »Dvojna zmešnjava«, za katero je motiv povzel po Plautovi komediji, ki jo je bil uporabil že Shakespeare za ogrodje svoje »Komedije zmešnjav«. V operi sodeluje zbor, ki kot v klasični drami hvali ali graja udeležence. Melodije teko Mohauptu lahko, saj izhaja skladatelj ves od Stravinskega, čeprav ni nikoli neizviren ali nepomemben. Občinstvo je delo sprejelo z upoštevanja vrednim priznanjem.

Opera v Hamburgu je v avgustu začela sezono z novo uprizoritvijo Mozartove »La finta giardiniera«. Sledijo: »Fidelio«, »Die Frau ohne Schatten« (R. Strauss), »Kavaller z rož«, »Somrak bogov«, »Lohengrin«. Višek sezone obeta postati nova uprizoritev »Carmen«, pri kateri bo pela glavno vlogo Jean Madeira, režiral bo Wieland Wagner, dirigiral pa bo André Clytens. Razen tega pa nameravajo uprizoriti še »Hugonote«, »Othello« ali »Sicilijanske večernice«, izmed modernih del pa bodo uprizorili svetovno premiero opere Richarda Mohaupta »Zeleni kakadu«, »Revizorja« Wernerja Egka, »Solo za žene« Rolfa Liebermanna

MASTNE MADEŽE ČISTI

Cisten

ZAHTEVAJTE GA V SVOJI TRGOVINI

in nemara še opero Hansa Wernerja Henzeja »König Hirsch«. Hamburška Opera bo tesno sodelovala z berlinsko »Städtische Oper«.

V Nürnbergu so 26. maja uprizorili svetovno premiero opere »Malo mesto« skladatelja Franza Xaverja Lehnerta, za katero je Herbert Wiesinger napisal libreto po noveli Heinricha Manna.

Na letošnjem Holandskem festivalu so uprizorili tri operna dela: Stravinskega »The Rake's Progress«, Verdijevega »Othello« in Donizettijevega »Don Pasquale«. Izmed teh treh uprizoritev je dobro uspel samo »Othello« z Ramonm Vinayem v naslovni vlogi in pod Kubelikovim glasbenim vodstvom, medtem ko so drugi dve uprizoritvi zlasti v režijskem pogledu dokaj slabo ocenili. Pri vseh predstavah je sodelovala vrsta uglednih svetovnih pevcev.

Festival v Glyndebournu je imel letos na sporedu Verdijevega »Falstaffa«, Mozartovega »Gledališkega direktorja« in Straussovo »Ariadno na Naksu« (v enem večeru), Rossinijevo opero »Le Comte Ory« in Mozartov »Beg iz seraja«. Uprizoritve so bile zelo dobro ocenjene, zlasti »Falstaff« in »Ariadna na Naksu«.

Na festivalu v Aix-en-Provence so letos uprizorili »Carmen« z Jean Madeiro v glavni vlogi, ki velja danes za najboljšo interpretko te partije, mimo tega pa so imeli na sporedu še »Figarovo svatbo« in »Cosi fan tutte«.

Opera Covent Garden u Londonu je imela v sezoni 1956-57 na sporedu 17 opernih del, od tega tri nove uprizoritve (Jenufa, Mojstri pevci in Berliozovi Trojanci) in tri obnovitve (Ples v maskah, Trubadur, Madame Butterfly). Vseh predstav v sezoni je bilo 161, pri njih pa je sodelovalo 10 dirigentov in 69 solistov (20 sopranistk, 13 mezzosopranistk in altistk, 18 tenoristov, 10 baritonov in 8 basov).

Bayreuthski festival 1958 se bo začel 23. julija 1958 z novo uprizoritvijo »Lohengrina«, mimo katere bodo izvajali še »Mojstre pevce«, »Parsifala«, »Tristana in Izoldo« in dva »Ring« ciklusa.

Na letošnjem Edinburškem festivalu je nastopal italijanski operni ansambel iz Milana, ki je uprizoril opere: Il matrimonio segreto, La sonnambula, Il Turco in Italia in L'Elisir d'Amore. Umetniški uspeh uprizoritev je bil odličen. Poleg pevcev in dirigentov (Nino Sonzogno, Antonino Voto, Gianandrea Gavazzeni) je zlasti ugajala režija, v kateri se je v »Skrivni poroki« izvrstno uveljavil znani režiser milanskega Piccolo Teatra Giorgio Strehler, skoraj prav tako lep uspeh pa je požel režiser Franco Zeffirelli z režijo Rossinijeve opere »Turek v Italiji«. Med pevci je zlasti izstopila v Bellinijevi »Mesečnici« Maria Callas, pa tudi vse ostale vloge so bile zelo dobro zasedene.

Opera Covent Garden bo 15. maja prihodnjega leta obhajala stoletnico svojega obstoja. Sezono 1957-58 bo začela Opera 28. oktobra z novo uprizoritvijo »Aide« (dirigent Rafael Kubelik). Na novo bodo v sezoni uprizorili tudi opere: Poulenc »Les Dialogues des Carmelites« in Verdi »Don Carlos« (za proslavo stoletnice gledališča), obnovili pa bodo opere: »Peter Grimes« in »Elektra«.

Velika Opera v Liverpoolu bo v oktobru prikazovala Massenetovo opero »Herodiada«.

Opera gledališča Sadler's Wells v Londonu bo ob začetku nove sezone uprizorila Wolf-Ferrarijevo opero »Sola za očeta«.

Théâtre royal de la Monnaie v Bruslju je začel novo sezono 1. oktobra s premiero opere Jacquesa Chaillyja »Thyl de Flandre«, razen tega pa bo imel na sporedu nove uprizoritve oper: Amelia na plesu, Telefon, Beraška opera (Britten) in Werther. Obnovili bodo operna dela: Le Chemineau (Leroux), Peleas in Melisanda, Seviljski brivec, Le Roi d'Ys in Une Education Manquée (Chabrier).

V Nici so v poletnih predstavah prikazali Saint-Säensovo opero »Samson in Dalila« z Mariom del Monaco v vlogi Samsona in Mozartovega »Don Juana«, v katerem sta prednjačila Hans Rehfuss v naslovni vlogi in Fernando Corena v vlogi Leporella. »Don Juana« so uprizorili na prostem v vrtu vile Arena v podobnih okoliščinah, kakor jih je izkoristila že pred dvema letoma naša Opera pri svoji uprizoritvi »Don Juana« v Dubrovniku.

Dunajska Opera bo aprila prihodnjega leta uprizorila Hindemithovo opero »Slika Mathis«, ki jo bo pripravil dirigent Karl Böhm. To bo prva uprizoritev te opere na Dunaju. S to uprizoritvijo bo meseca maja dunajska Opera gostovala tudi v milanski Scali.

Italijanski list »Rassegna Melodrammatica« poroča, da so konec decembra uprizorili v Pekingu v Tienciao Theatreu Verđijevo »Traviato«. S pripravo tega dela so imeli mnogo težav, izmed katerih se je glavna začela že s prevodom besedila v kitajščino. Ker niso našli nobenega Kitajca, ki bi znal opero prevesti iz italijanščine, niti Italijana, ki bi jo mogel prevesti v kitajski jezik, so besedilo končno prevedli iz ruskega prevoda.

Na praškem spomladanskem festivalu 1957 so po mnogih letih uprizorili tudi nekaj modernih del. Najbolj pomembna je bila nova uprizoritev Janačkove »Katje Kabanove«, za katero je skladatelj povzel libreto po dramji Ostrovskega »Nevihita«. Na tem festivalu je gostovala tudi zagrebška Opera, ki je prikazala Gotovčevega »Era z onega sveta«, Stravinskega »The Rake's Progress« in Brittenovega »Petra Grimesa«. Za predstave zagrebške Opere je bilo v Pragi veliko zanimanje.

V gledališču Sarah Bernhardt v Parizu je Gledališče narodov meseca junija prikazalo italijansko sezono, v kateri je bila zlasti zanimiva uprizoritev Galuppijeve opere »Filozof z dežele«, ki je uglasbena po Goldonijevem besedilu in ki jo je orkestralno svoj čas priredil Wolf-Ferrari. Predstavo je dirigiral Renato Fasano, igrali pa so orkester Collegium Musicum Italicum in solisti Virtuosi di Roma. S to uprizoritvijo so Italijani triumfirali tudi na Strasburškem festivalu.

Opera v Augsburgu bo v novi sezoni uprizorila poleg drugega tudi dela: Čajkovski »Pikova dana«, Reutter »Die Brücke von San Luis Rey«, Dallapiccola »Il Prigioniero« in Egk »Revizor«.

Städtische Oper v Berlinu ima v novem repertoarnem načrtu tudi opere: Kurt Weill »Die Bürgschaft«, »Ifigenija na Tavridi«, »Falstaff«, »Boris Godunov«, »Ugrabitev Lukrecije« in Cherubinijevo »Medejo«.

Mestno gledališče v Bonnu bo kot prvo v Nemčiji uprizorilo Prokofjeva opero »Vojna in mir«.

Opera v Casslu bo začela sezono s Straussovo »Ariadno na Naksu«, na novo pa bo uprizorila še opere: Il Campanello, Medium, Dve vdovi (Smetana), Cardillac (Hindemith) in Šola za žene (Liebermann).

V Dortmundu bodo imeli to sezono dve svetovni premieri: Erich Riede »Yü Nu« in Manfred Gurlitt »Nana«, za katero je po Zolaju napisal libreto Max Brod. Med novimi uprizoritvami bodo tudi: Prodana nevesta, Zvedave ženske, Revizor in Don Gil v zelenih hlačah (Braunfels).

V Düsseldorfu bodo letos uprizorili tudi Milhaudovo opero »Krištof Kolumb« ali pa istega skladatelja opero »Maksimljan«.

V Frankfurtu imajo letos na sporedu: Don Carlos, Die Kluge (Orff), Il Prigioniero (Dallapiccola), Proces (von Einem) Ifigenija na Tavridi, Fra Diavolo, Così fan tutte, Manon Lescaut.

V Halleju so preteklo sezono uprizorili opero Otmarja Gersterja »Enoch Arden« in Gerharda Wollgemutha »Till«.

V Hamburgu se je prejšnja sezona zaključila z »Borisom Godunovom« in s svetovno premiero radijske opere Winfrieda Zillinga »Zaroka v San Domingu« v studiju Severnonemškega radia. Zilling je učenec Arnolda Schönberga in je doslej napisal že pet oper. Njegova glasba temelji na dvanajsttinskem sistemu in na zamorskih ritmih.

Opera v Hanovru ima na sporedu za prihodnjo sezono osem premier, med njimi: Fidelio, Revizor, Julij Cezar, Katja Kabanova, Šola za žene, Simone Boccanegra itd., poleg tega pa bo iz prejšnjih sezon ponavljala še 32 opernih del.

Mestno gledališče v Mainzu bo prihodnjo sezono uprizorilo »Svando« in Sutermeisterovo opero »Titus Feuerfuchs«.

V Mannheimu so julija uprizorili Hartmannovo opero »Simplicius Simplicissimus« hkrati z Mihalovicijevo »Vrnitvijo«.

Opera v Münchnu je začela sezono oktobra s premiero »Daphne«, prvič pa bodo uprizorili tudi operi »Revizor« in »Oedipus rex«. Kot gostje bodo dirigirali tudi Karl Böhm, Josef Keilberth in Fritz Rieger.

Repertoar Opere v Lübecku ima na sporedu tudi nove uprizoritve: Haendel »Julij Cezar«, Gluck »Orfej«, Egk »Columbus«, »Štirje grobiani«, »Macbeth« ali »Ples v maskah« in »Jevgenij Onjegin«. Operni studio bo uprizoril Lhotkovega »Analfabeta«, Sutermeisterovega »Črnega pajka« in Hindemithovo opero »Tja in nazaj«.

V Wiesbadenu bodo letos mimo drugega uprizorili tudi Lhotkovega »Analfabeta« in Cikkerjevega »Princa Bajazita«.

Teatro San Carlo v Neaplju bo odprl sezono 29. novembra z novo uprizoritvijo Boitovega »Nerona« z Ramonom Vinayjem v naslovni vlogi.

Italijanska Radiotelevizija je 26. junija začela novo sezono s predstavo »Lucie Lammermoorske«. Med letom bo iz svojih studijev oddajala 53 opernih uprizoritev, med katerimi bodo razen popularnih del na sporedu še: Piccini »Dido«, Francesco de Majo »Ipermestra«, Jommelli »Eumene«, Paisiello »Fedra«, Haydn »Orfej in Evridika«, Bellini »Pirat«, Verdi »I Lombardi«, Massenet »Don Kihot«, Giordano »Madame Sans-Gêne«, Honegger »Antigona«, Szymanovski »Kralj Roger«, Hindemith »Dnevne novice«, Rota »Dva boječneža«, Henze »Kralj Hirsch«, Janaček »Jenufa«, Tansman »Le Serments«, Guarnieri »Pedro Malazarte«, Rocca »Monte Salambò«, Napoli »Ribiči«, Indovino »Sestra Beatrice«, Frazzi »Don Chisciotte«, Langella »Assunta Spina«, Gentilucci »Don Ciccio ovvero La trapola« in Gaetani »Hypatia«.

V Zürichu so nedavno imeli evropsko premiero japonske opere »Caplja v mraku«, ki jo je napisal mladi skladatelj Ikuma Dan. Čeprav se je skladatelj očitno naslonil na Puccinijevo »Madame Butterfly«, zgodba nima pravega opernega dejanja in uprizoritev ni uspela. Zelo pa je ugajala v glavni vlogi japonska sopranistka Michiko Sunahara, ki je pred nekaj leti z velikim uspehom gostovala tudi v naši Operi v vlogi Butterfly.

Turška državna Opera v Ankari je v mesecu februarju uprizorila svetovno premiero dramatične opere v petih dejanjih »Van Gogh«, ki jo je uglasbil mladi turški skladatelj Nevit Kodalli. Isto gledališče je v pretekli sezoni uprizorilo tudi »Prodano nevesto«, vendar predstava nikakor ni uspela. Ostali repertoar je bil skoraj izključno italijanski.

Uprizoritev opere Rimskega Korsakova »Sadko« v Zagrebu ob koncu pretekle sezone je bila ena najboljših v zadnjih letih. Pripravili

so jo dirigent Mladen Bašić, režiser Kosta Spajić in scenograf Vladimir Zedrnjski, medtem ko je glavno vlogo pel Josip Gostič.

Mariborska Opera je odprla novo sezono s premiero Verdijeve »Aide« v režiji Cirila Debevca in pod glasbenim vodstvom Jakova Cipčija. Razen tega imajo letos v Mariboru na sporedu še šest premier: Borodin »Knez Igor«, Offenbach »Hoffmannove pripovedke«, Charpentier »Luiza«, Dvořák »Vrag in Katra« in Bravničar »Hlapec Jernej« (v koncertni izvedbi). Razen premier bodo na sporedu še štiri obnove: Prodana nevesta, Rusalka, Madame Butterfly in Ero z onega sveta. Iz lanske sezone pa bodo ponovili: Tosca, Rigoletto, Figarova svatba in Slovo od mladosti.

V Sarajevu so začeli operno sezono s premiero Menottijevega dela »Medium«.

V Splitu so ob začetku sezone uprizorili novi Bombardeljev balet »Tujec«, ki ga bo splitska Opera prikazala tudi ob svojem gostovanju v tujini.

Na Reki so odprli novo sezono s premiero Čajkovskega opere »Jevgenij Onjegin«. Uprizoritev je kot gost zrežiral režiser ljubljanske Opere Hinko Leskovšek.

Mednarodna nagrada za opero. Znana italijanska glasbena založba Riccordi v Milanu je ob priložnosti 150-letnice svojega obstoja razpisala nagrade v znesku 3 milijone lir za mednarodno operno tekmovanje. Pod patronatom milanske Scale vabi založba skladatelje vsega sveta, naj ji dostavijo enodejanske operne kompozicije, ki doslej še niso bile probčene niti uprizorjene ali pa dostavljene že drugim tekmovanjem. Rok dostavitve je do 31. julija 1958. Prvonagrajeno opero bo kot prva uprizorila milanska Scala v sezoni 1958-59.

Skladatelj Igor Stravinski, ki že mnogo let stalno živi v Los Angelesu, je letos obhajal petinsedemdesetletnico svojega življenja. Stravinski navzlic razmeroma že visokim letom še vedno veliko ustvarja, saj so lani na festivalu v Benetkah prvič izvajali njegovo novo skladbo »Canticum sacrum«, letos pa je uglasbil nov balet z naslovom »Agon«, ki ga bo pod vodstvom Georga Balanchina uprizoril odlični ameriški New York City Ballet. Evropsko premiero istega dela v Parizu bo dirigiral sam skladatelj.

Dva nova švedska baleta. V Stockholmu so v Kraljevski Operi pred koncem pretekle sezone uprizorili dva nova švedska baleta. Starosta švedskih skladateljev, 85-letni Hugo Alfvén, je napisal glasbo za balet »Zapravljivi sin«, ki so ga uspešno uprizorili za proslavo skladateljevega rojstva. Skladatelj Karl Birger Blomdahl pa je napisal nov balet z naslovom »Sisyphus«, ki je ob uprizoritvi prevzel občinstvo tako zaradi svojih glasbenih kvalitet kot tudi zaradi izvirne koreografije.

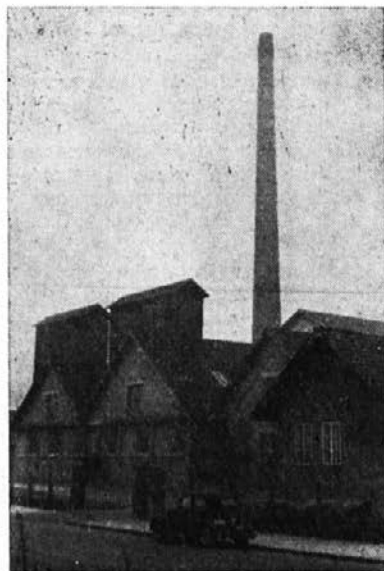
Komična Opera iz Berlina je na mednarodnem gledališkem festivalu v Parizu z velikim uspehom prikazala uprizoritev Janačkove opere »Lisica zvitorepka« v mojstrski režiji Walterja Felsensteina in pod glasbenim vodstvom češkega dirigenta Vaclava Neumanna.

Potrošnikom nudi dnevno prvovrstno pecivo,
kruh in vsakovrstne slaščiarske izdelke

Slaščiarna in pekarna LEDINA

POLJANSKA CESTA 11 — TELEFON 30-952

s svojimi obrati: Parna pekarna, Trubarjeva
25, telefon 31-779-5. Parna pekarna, Trubar-
jeva 76. Slaščiarska delavnica, Mestni trg
št. 11, telefon 20-342. Slaščiarna, Miklošičeva
18, telefon 22-910. Slaščiarna, Trg Osvo-
bidilne fronte 14, telefon 31-757. Prodajalna
kruha in slaščic, Kolodvorska (poleg kina
Sloge). Slaščiarna in prodajalna, Pražakova
ulica 15. — Sprejemamo naročila!

Tovarna kleja

LJUBLJANA

ŠMARTINSKA 50

Telefoni: 30-368 in 30-611

Brzjav: »OSSA«

Proizvaja:

kostne in kožne kleje, žela-
tino tehnično in prečiščeno,
tehnične maščobe, gnojila in
krmila

*Prijavite pravočasno
svoje potrebe, ker vas
med letom zaradi ome-
jene proizvodnje ne
bomo mogli upoštevati*

Zivila za gospodinjske
potrebščine
nabavljajte pri
trgovskem podjetju

Mojca

LJUBLJANA, NAZORJEVA ULICA 10 — Telefon št. 21-586

PREŠERNOVA 15 — NA VRTAČI

SVEŽE BLAGO / NIZKE CENE / DOSTAVLJAMO NA DOM!

Gospodarsko razstavišče

LJUBLJANA
LJUBLJANSKI VELESEJEM

organizira poleg stalnih razstav slovenskega gospodarstva specialne razstave in sejme za posamezne stroke gospodarstva republiškega, zveznega ali mednarodnega značaja. Vse večje prireditve so vnesene v mednarodni koledar razstav. V času, ko ni razstav, so razstavni objekti na razpolago tudi za razne družabne, kulturne in športne prireditve, kongrese, večje koncerte, pleses itd.

7. – 15. XII. 1957

**IV. MEDNARODNI SEJEM RADIA
IN TELEKOMUNIKACIJ**

TRGOVSKO PODJETJE

»Breskeu«

GOSPOSVETSKA 6
(pri Slamiču)

TELEFON 21-924

IMA VSAKODNEVNO NA
ZALOGI VSE VRSTE SADJA,
POVRTNIN IN POLJSKIH
PRIDELKOV

POSTREZBA HITRA, NA
ZELJO DOSTAVLJAMO
NA DOM!

Priporočamo se!

trgovsko podjetje
Cveta

s svojimi poslovalnicami

Stritarjeva ulica 6

Karlovška cesta 30

Celovška cesta 56

Litostrojski bloki

se priporoča

**Pekarna
GRADIŠČE**

OBRATI: GRADIŠČE 5, STARETOVA
št. 19, VISKA 46, ROZNA DOLINA
C. II št. 14, CELOVŠKA št. 250 TER
SLASČICARNA, TRZASKA CESTA 85

nudi dnevno svež kruh in slaščice,
sprejema pa tudi naročila za razne
priložnosti. / Postrežba solidna.

PODJETJE

KROJ

LJUBLJANA, Poljanska 15

TELEFON: 31-329

Izdelovanje gornje konfekcije,
perila, športnih oblačil
masovno in po meri

Poslovalnice:

KROJ, LJUBLJANA, Kardeljeva ulica 4
Izdelovanje moškega in ženskega perila po meri

KROJ, LJUBLJANA, Poljanska cesta 7
Telefon 30-031
Izdelovanje moškega in ženskega perila po meri

KROJ, LJUBLJANA, Wolfova ulica 10
Telefon 20-396
Izdelovanje moških in ženskih oblačil po meri

KROJ, IZOLA, Pitmijen 1
Izdelovanje moških in ženskih oblačil

Izdelava kvalitetna!
Postrežba solidna!
Cene nizke!

GOSTINSKO PODJETJE

'Pod lipo'

LJUBLJANA

Borštnikov trg 3

Telefon 20-398

Vas dnevno postreže s
pristnimi belokranjskimi
vini, prvovrstno domačo
hrano / Sprejemamo na-
ročila za zaključene druž-
be / Informacije na tele-
fon št. 20-398

Se priporočamo!

TRGOVSKO PODJETJE

Svila

(bivši Urbanc)

SE PRIPOROČA

Mestno podjetje

»OPTIKA« LJUBLJANA

TRG REVOLUCIJE 4

izdeluje in popravlja strokovno vse vrste očal. Izvršuje vsa v optično
stroko spadajoča dela. — Sončna očala vedno na zalogi

ODPAD

PODJETJE ZA PROMET
Z ODPADKI

LJUBLJANA
Parmova 33

direktor 32-732

Tel. h. c. 30-873, 32-664.

Z zbiranjem in oddajo odpadkov
koristite skupnosti in sebi ustvarite
primerne dohodke.

Podjetje ODPAD odkupuje
razne vrste odpadkov v vsaki
količini po najvišjih
dnevni cenah.

V naših lepo urejenih poslovalnicah Vas vedno postrežemo z dobrim blagom po najugodnejših cenah! Dostavljamo na dom, sprejemamo telef. naročila!

Koloniale
SENTVID 20 - LJUBLJANA

TELEFON 27-18

Vse za
FOTÓ
KINO

dobite najugodnejše v trgovinah
 trgovskega podjetja

Fotomaterial

LJUBLJANA

na Cankarjevi c. 7, telefon 22-509

in Titovi c. 28, telefon 22-321

Poštni predal 420

Dete, mati, žena, oče,
 vse v pekarno Galjevica hoče.

Zakaj???

Ker tam doma je kvaliteta,
 naj bo kruh, čaj, torta,
 iz slaščic pasteta.

Izbira očarljiva in za vse primerna,
 lahko po naročilu.

Cena vedno zmerna!!!

PEKARNA
GALJEVICA

Poslužite se naše prodajalne Titova 15

kjer boste postreženi od kruha
 do vseh mlečnih proizvodov
 ter brezalkoholnih pijač

LJUBLJANA

Dvorni trg 3/II

Telefon: 22-522

**Uvoženo in lepo domače sadje
 in zelenjavo imamò po
 zmernih cenah vedno v zalogi:**

»VIŠNJA«, Gradišče 7

»VIŠNJA«, Titova 88

»VIŠNJA«, Arkade

»VIŠNJA«, Vodnikov trg

PRED ALI PO PREDSTAVI OBISČITE

-*Tavčarjev hram*-

- Vino direktno od vinogradnikov
- Sveža topla in hladna jedila

Pekarna „Ajdoščina“

Ljubljana, Gosposvetska cesta 7 (telefon 22-377)

KRUH, PECIVO, DROBTINE, PREPEČENEC,
PRESTE, KEKSI, BONBONI, ČOKOLADA

DVAKRAT DNEVNO SVEŽE PECIVO!
SPREJEMAMO NAROČILA!

TOVARNA NOGAVIC / LJUBLJANA / SAVLJE

Tanosa

IZDELUJE NOGAVICE IZ SINTETIČNIH VLAKEN, KAKOR NYLON,
PERLON, ENKALON IN SL., KAKOR TUDI VSE VRSTE RAZTEG-
LJIVIH NOGAVIC. PRVOVRSTNA KAKOVOST IN OKUSNA TER
PRAKTIČNA OPREMA!

TRGOVSKO PODJETJE

»GOLOVEC«

LJUBLJANA, PREŠERNOVA 35

Telefon 21-921

Prepričajte se o solidni in dobri postrežbi
in konkurenčnih cenah.

Poslovalnice:

PRESERNOVA 35

PREDJAMSKA 24

ČERNETOVA 23

TITOVA 71

CIGLARJEVA 26

DOMZALE,

SAVSKA 1

Mařenka

Ciril Metodova 13

(pred škofijo)

TRGOVSKO
PODJETJE
S SADJEM
IN ZELENJAVO

Poslovalnice: Gornji trg 9,
Kresija, Arkade in Vodnikov trg
Vas vsakodnevno postrežemo z
vsemi vrstami poljskih pridelkov,
svežim sadjem, južnim sadjem itd.

Cene zmerne! Postrežba hitra!

Po želji dostavljamo na dom

KRANJICA

Mestni trg 28
(bivši Samec)

Vam nudi v bogati izbiri mo-
ško in žensko perilo, volno in
volnene izdelke, razno otroško
perilo in galanterijsko blago

SE PRIPOROČAMO
»KRANJICA«,
MESTNI TRG

Naročila sprejemamo.

Dnevno prvovrstino sveže pecivo
in vse vrste kruha!

Telefon 21-796

KRAŠ

